

Za budućnost For the Future

*Fond Centar za demokratiju je nevladina,
nestranačka i neprofitna organizacija,
osnovana maja 1994. godine.*

*Fond Centar za demokratiju je registrovan
pri Ministarstvu za kulturu Republike Srbije,
5. jula 1994. rešenjem br. 022-23/3194-03
i upisan u registar fondova koji se vodi pri Ministarstvu u skladu
sa Zakonom o zadužbinama, fondacijama i fondovima*

»91

»01»

*Center for Democracy Foundation (CDF) is a non governmental,
non-partisan and non-profit organization, founded in May 1994*

*Center for Democracy Foundation was registered at the Ministry of Culture
of the Republic of Serbia on July 5, 1994, article No. 022-23/3194-03,
and was recorded in the Foundations Register in the Ministry of Culture
in accordance with the Law on Endowments, Foundations and Funds.*

Izdavač / Publisher

FOND CENTAR ZA DEMOKRACIJU
Terazije 3/II, Beograd
Srbija i Crna Gora
E-mail: info@centaronline.org
www.centaronline.org

Za izdavača / For publisher

Dragoljub Mićunović

Urednik / Editor

Nataša Vučković

Dizajn i kompjuterska priprema / DTP

PROPAGANDA

Štampa / Print

GRAFOLIK

Tiraž / Copies 600

Beograd, jun, 2004.

Fond
Centar za
Demokratiju
Center
for Democracy
Foundation

»94

Sadržaj

Contents

»04>

- > **Poruka predsednika Fonda**
Message of the Foundation's President
- > **Misija, prepoznatljivost, ciljevi, aktivnosti**
Mission, Visibility, Objectives, Activities
- > **Principi delovanja**
Operational Principles
- > **Hronološki pregled aktivnosti**
Chronological Overview of Activities
- > **Pregled programa**
Program Report
- > **Programi za razvoj demokratije i demokratskih institucija**
Programs for the development of democracy and democratic institutions
- > **Programi za razvoj ljudskih resursa za reformu i evropsku integraciju**
Programs for the development of human resources for reforms and European integration
- > **Programi za razvoj civilnog društva i nevladinog sektora**
Programs for the development of civil society and non-governmental sector
- > **Promocija i odbrana ljudskih i manjinskih prava**
Promotion and defense of human and minority rights
- > **Programi za ekonomsku tranziciju**
Programs for economic transition
- > **Izdavačka delatnost, tribine, predavanja, promocije**
Publishing Activity, Conferences, Lectures, Promotions
- > **Finansiranje**
Financing
- > **Upravni odbor, Osnivači, Sekretarijat**
Management Board, Founders, Staff

foto: G. Matić

Dragi prijatelji,

Dear Friends,

Deset godina u životu jedne ustanove nije mali period. Ako se prisetimo kakva je to bila decenija, možemo biti sigurni da će, bez obzira koliko bude trajao Fond Centar za demokratiju, minule godine biti veoma važan deo njegove istorije. Predeni period obilovao je dramatičnim političkim promenama, ekonomskom izolacijom, društvenim turbulencijama i međunarodnim krizama i sukobima. Smenjivale su se istorijske vizije koje su nudile različite elite i institucije. Centar za demokratiju u svim tim obrtima ostajao je veran svojim načelima, radeći u skladu sa proklamovanim ciljevima i usvojenim vrednostima.

Pre deset godina, osnivače Fonda Centar za demokratiju okupila je zajednička potreba udruživanja demokratskih potencijala i njihovo angažovanje na razvijanju demokratskih ideja, demokratske političke kulture, negovanju dijaloga i duha tolerancije, unapređivanju argumentovanog političkog mišljenja i obrazovanju građana za učešće u procesima stvaranja demokratskog društva.

Trudili smo se zato da u tom početnom periodu našeg rada, definišemo karakter Fonda i načine njegovog delovanja. Učili smo radeći, primenjujući iskustvo i znanje onih koji su u ovom poslu duže od nas i bili smo otvoreni za ideje i programe koje su nam predlagali naši saradnici i prijatelji.

Nesumnjivo je da u društvenom okruženju koje se konstantno menja organizacije poput Fonda moraju biti

Ten years in life of an institution is not a small period. Recalling the character of that decade, we can be sure that, notwithstanding the duration of the Center for Democracy Foundation, the past years represented a very important part of its history. That period abounded with dramatic political changes, economic isolation, social turbulence and international crises and conflicts. Historical visions offered by different elites and institutions replaced one another. In all those twists, the Center for Democracy remained faithful to its principles, working in harmony with the proclaimed goals and adopted values.

Ten years ago, the founders of the Center for Democracy were united by their common need to join the democratic potentials and engage them in developing the democratic ideas and democratic political culture; nurturing dialogue and spirit of tolerance; advancing the political opinion based on arguments and educating citizens to participate in the processes of building a democratic society.

Therefore, we made efforts, in this initial stage of our work, to define the Foundation's character and ways of its activity. We learned while working, applying the experience and knowledge of those who had been longer in this business than we were; we were open for ideas and programs proposed by our associates and friends.

In a social environment that constantly changes, the organizations such as the Foundation should

osposobljene da reaguju na promene i stalno prilagođavaju svoju strategiju stvarnim i stalno novim potrebama demokratskog razvoja. Tokom prvih godina našeg rada, Fond je strategiju svog delovanja zasnovao na potrebi da se identifikuju osnovne pretpostavke za razvoj demokratije i civilnog društva u Srbiji. Tako smo i svoje aktivnosti u prve tri godine svrstali u nekoliko grupa za koje smo utvrdili da predstavljaju nužne pretpostavke za demokratsku tranziciju: uspostavljanje pravne države, razvoj civilnog obrazovanja, zaštitu ljudskih prava, ekonomske reforme i privatizacija, razvoj slobodnih i odgovornih medija i uređivanje međuetničkih odnosa.

Tokom vremena, u periodu od 1998. do 2000. godine akcenat smo premestili sa velikih načelnih i strateških rasprava na razvoj nevladinih organizacija i stvaranje strategije njihovog delovanja u našem društvu krajem devedesetih godina. Motivisali smo nevladine organizacije za učešće u kampanji za što veću izlaznost na izborima, koordinisali smo njihovo delovanje sa demokratskim političkim strankama u predvečerje izbora septembra 2000. Nastojali smo da im pomognemo da se što brže obuče za rad sa građanima, u lokalnoj zajednici. Veliki deo naše energije u periodu od 1999. do 2001. posvetili smo civilnoj edukaciji mlade generacije. Sa ponosom govorimo o hiljadu mladih ljudi koji su prošli kroz naše škole Politeju i Perikles, usvojili demokratske vrednosti, proširili svoja znanja i stekli mnoge veštine za delovanje u društvu i javnosti.

Promene koje su nastupile 2000. godine uticale su da našu aktivnost usmerimo više na izgradnju demokratskih institucija. Razvili smo programe za nezavisnost sudstva, za reformu parlamentarnih procedura, za unapređenje ljudskih resursa za reforme i evropsku integraciju naše zemlje. Ovaj deo naših aktivnosti i dalje vidimo kao prioritetno polje našeg rada u narednim godinama.

undoubtedly be able to react to changes and often adjust their strategy to the real and ever-new demands of the democratic development. During the first years of our work, the Foundation based its strategy on the need to identify the basic assumptions for the development of democracy and civil society in Serbia. Thus, we sorted our activities during the first three years in several groups, realizing that they were the necessary preconditions of a democratic transition: establishing the state of law, developing civic education, protecting human rights, economic reforms and privatization, developing the free and responsible media, and regulating the inter-ethnic relations.

Gradually, during the 1998-2000 period, we shifted our emphasis from the major, general and strategic discussions to developing the non-governmental organizations and creating their strategy in our society in the late nineties. We motivated the non-governmental organizations to participate in the campaign for a greater turnout in the elections and we coordinated their activities with the democratic political parties on the eve of the September 2000 elections. We made efforts to help them in their faster training for work with citizens in local communities. A greater part of our energy in the 1999-2001 period was committed to civic education of younger generations. We are proud to mention a thousand of young people who graduated from our schools Politeia and Perikles, who adopted the democratic values, increased their knowledge and acquired many skills necessary for working in society and public.

The changes that took place in 2000 prompted us to focus our activities more on building the democratic institutions. We have developed programs for an independent judiciary, the reform of parliamentary procedures, human resources development and European integration of our country.

Iako je poslednjih deset godina bilo mnogo dramatičnih događaja, u samom društvu zapažamo stagnaciju i sve one zadatke koje smo pred sebe postavili na početku, možemo i sada ponoviti. Ne odustajući od toga da i dalje delujemo kao institucija za strateško političko mišljenje, planiramo da u narednim godinama još više radimo na razvijanju demokratskih institucija i unapređenju ljudskih resursa koji su od ključnog značaja za reforme i evropsku budućnost našeg društva.

Promocija evropskih vrednosti, uvođenje standarda evropske političke i pravne prakse u naše zakonodavstvo, naše institucije i naše društvo u celini je zadatak svih demokratski i evropski opredeljenih ljudi i ustanova. Fond Centar za demokratiju želi da svojim radom doprinese ostvarenju naše evropske integracije.

Želeo bih da izrazim svoju zahvalnost osnivačima Fonda koji su uložili nesebičan napor u ovim prvim i najtežim godinama našeg rada. Takođe se zahvaljujem članovima Upravnog odbora koji su svojim požrtvovanim i redovnim radom, strpljivo i uporno gradili karakter Fonda i vodili njegove programe. Posebnu zahvalnost izražavam svim saradnicima u Sekretarijatu Fonda. Brojne inicijative i predloge ova dva kreativna tima nismo uvek imali mogućnosti da ostvarimo, ali oni ostaju kao naši zadaci i teme za razmišljanje u budućem radu.

Rezultati našeg rada u ovih prvih deset godina, ne bi bili kakvi jesu, da nam u tome nisu pomogli brojni saradnici dajući nam podršku i uverenje u ispravnost onoga što radimo. Našu veliku zahvalnost dugujemo svim pojedincima, institucijama i donatorima koji su omogućili rad Fonda Centar za demokratiju.

Sa nestrpljenjem očekujemo još mnogo saradnika, mnogo rada, mnogo novih dobrih ideja i projekata u budućnosti.

We still consider this part of our activity as a priority in the forthcoming years.

Regardless of many dramatic events taking place during the last ten years, we observe a stagnation of the society and all the tasks that we had initially set could be repeated now. Still acting as an institution for strategic political thinking, we plan to work, in the forthcoming years, even more on developing the democratic institutions and human resources that are crucial for the reform and European future of our society.

Promoting the European values, introducing the standards of the European political and legal practice in our legislation, our institutions and society in general is the goal of all the democratic and European-oriented people and institutions. With its work, the Center for Democracy Foundation wishes to contribute to the realization of our European integration.

I would like to express my gratitude to the founders of the Foundation who made their unselfish efforts in the early and most difficult years of our work. I also thank to the members of the Management Board who patiently and persistently built the Foundation's character and led its programs by their devoted and constant efforts. Special thanks to all the associates in the Foundation Secretariat. Numerous initiatives and proposals of these two creative teams could not always be realized, but they remain our tasks and topics in future work.

The results of our work in the first ten years would not stand as they are without help of numerous associates who gave us support and believed in our right course. We owe our special gratitude to all the individuals, institutions and donors who made possible the work of the Center for Democracy Foundation.

We look forward to many new associates, lot of work and many new ideas and projects in the future.

Misija

Smisao svih naših aktivnosti je stvaranje civilnog društva i modernih demokratskih institucija u Srbiji. Ekspertskim programima utičemo na razvoj demokratske političke kulture i integraciju našeg društva u evropsku porodicu naroda. Kroz edukativne programe, razvijamo ljudske resurse za reforme i evropsku integraciju.

Mission

Common idea of all our activities is the development of civil society and modern democratic institutions in Serbia. Through expert programs we affect the development of democratic political culture and integration of our society in the European family of nations. Through educational programs, we develop human resources for reforms and European integration.

Prepoznatljivost

Fond Centar za demokratiju želi da bude prepoznatljiv po osnovnim demokratskim vrednostima za koje se zalaže, kvalitetu svojih projekata, stručnosti, dobroj organizovanosti i efikasnosti u realizaciji svojih programa i po nastojanjima da aktivno doprinese saradnji i stvaranju žive mreže nevladinih organizacija i građanskih institucija u Srbiji.

Visibility

Center for Democracy Foundation wants to be recognized for the democratic principles which it supports, for the quality of its programs, its professional approach, good organization and efficiency in the programs performance, as well as for its efforts to actively contribute to the formation of a viable NGO community in Serbia.

Naši ciljevi

Fond Centar za demokratiju sve svoje aktivnosti usmerava ka ostvarenju sledećih ciljeva:

- **razvoj demokratskog civilnog društva u Srbiji**
- **razvoj demokratskih institucija, pre svega razvijanje modernog parlamenta, nezavisnog sudstva i moderne državne administracije, udruženja građana i slobodne javnosti**
- **stvaranje demokratske političke kulture, tolerancije i dijaloga kao osnovnog sredstva za rešavanje sporova u društvu**
- **uspostavljanje vladavine prava**
- **unapređivanje i zaštita ljudskih i građanskih prava**
- **uspostavljanje slobodnog tržišta i razvoj autonomnih ekonomskih subjekata**

Aktivnosti

- Otvaranje pitanja o strateškim pravcima razvoja našeg društva kroz konferencije, stručne rasprave i istraživanja
- Civilna edukacija mladih
- Stručno usavršavanje za profesije koje imaju ključnu ulogu u sprovođenju reformi i tranziciji našeg društva (poslanici, sudije, državni službenici i dr.)
- Edukacija aktivista i funkcionera političkih stranaka, nevladinih organizacija i sindikata
- Programi za razvoj nevladinih organizacija
- Izdavanje publikacija

Activities

- *Initiating discussions about strategic issues concerning the development of our society through conferences, expert meetings and research*
- *Carrying out civic education of youth*
- *Providing professional training for the professions which have a key role in reforms and transition of our society (members of parliaments, judges, state administration staff and others)*
- *Providing education of NGO activists, politicians and members of trade unions for modern leadership*
- *Conducting programs for the development of non-governmental organizations*
- *Implementing publishing activity*

Our objectives

Center for Democracy Foundation creates and directs its activities toward the following objectives:

- Development of civil society in Serbia
- Establishment of democratic institutions, particularly development of modern parliament, independent judiciary, modern state administration, citizens' associations and free media
- Creation of democratic political culture, tolerance and dialogue
- Establishment of the rule of law in Serbia
- Protection and improvement of human rights
- Formation of a free market economy

Delujemo u skladu sa principima

We operate according to the principles of

legaliteta i slobode

Zasnivamo naš rad na međunarodno utvrđenim standardima demokratije i međunarodnih instrumenata za zaštitu ljudskih i građanskih prava, poštovanju zakona, principima političke i ekonomske slobode i principu društvene solidarnosti.

Legality and Freedom

Basing our activities on the internationally determined standards of democracy and international instruments for the protection of human and civil rights, respect for the law, standards of political and economic freedom and social solidarity principle.

otvorenosti

Otvoreni smo za nove ideje i predloge kao najbolji način da kontinuirano razvijamo svoju delatnost i ostvarujemo našu misiju.

Openness

Being open for new ideas as the best way to expand our influence and achieve our mission.

tolerancije

Tolerantni smo prema svakom izraženom mišljenju, kao i prema svakom društvenom delovanju koje nije suprotno zakonu i međunarodnim standardima o ljudskim i građanskim pravima, civilnom društvu, političkoj i ekonomskoj slobodi građana.

Tolerance

Expressed towards any opinion, as well as towards any social activity that is not in conflict with the law, international standards on human and civil rights, civil society and political and economic freedom of citizens.

dijaloga

Zalažemo se za mirno rešavanje društvenih, političkih, ekonomskih i međuetničkih konflikata kroz dijalog zastupnika različitih mišljenja.

Dialogue

Endeavoring for peaceful resolution of social, political, economic and inter-ethnic conflicts through dialogue.

stručnosti

Zasnivamo svoje programe na mišljenju i radu priznatih stručnjaka.

Expertise

Generating our programs according to analyses and results of prominent experts.

saradnje

Uspostavljamo saradnju sa drugim nevladinim organizacijama, državnim institucijama i univerzitetskim centrima u Srbiji i Crnoj Gori i inostranstvu.

Cooperation

Establishing collaboration with non-governmental organizations, state institutions and university centers in Serbia and Montenegro as well as abroad.

pouzdanosti

Nastupamo odgovorno u radu sa osnivačima, saradnicima i donatorima.

Accountability

Acting responsibly in relations with our founders, associates and donors.

1994.

REVALORIZACIJA PRIVATIZOVANIH PREDUZEĆA
Stručna rasprava

1995.

KULTURA KAO SAMOODBRANA DRUŠTVA I LIČNOSTI
Javna rasprava

KRIVIČNI SLUČAJ OPTUŽENOG GENERALA TRIFUNOVIĆA
Stručna rasprava

DEMOKRATSKI PROCESI I ETNIČKI ODNOSI
Međunarodni okrugli sto

ŠTA POSLE SANKCIJA
Povratak Jugoslavije u evropske integracione tokove
i na tržište Evropske Unije - Okrugli sto

1996.

AKTUELNI PRISTUPI PRIVATIZACIJI U JUGOSLAVIJI
Stručna rasprava

OBRAZOVANJE ZA DEMOKRATIJU
Savetovanje

KRIZA PRAVNOG AUTORITETA I PERSPEKTIVE PRAVNE DRŽAVE
Stručna rasprava

PROBLEMI I MOGUĆNOSTI INTEGRACIJE IZBEGLICA U SRBIJI
Multidisciplinarna stručna rasprava

ULOGA ELEKTRONSKIH MEDIJA U RAZVOJU DEMOKRATIJE
U ISTOČNOJ EVROPI
Međunarodni okrugli sto

1997.

PRAVNI POLOŽAJ IZBEGLICA I PROCES INTEGRACIJE
Konferencija

MEDIJI I IZBORI
Savetovanje

RAZVOJ MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA
Stručna rasprava

LOKALNA VLAST I MALA I SREDNJA PREDUZEĆA
Seminar

1998.

CRKVA, DRŽAVA I CIVILNO DRUŠTVO
Međunarodna konferencija

PRVI FORUM JUGOSLOVENSKIH NEVLADINIH ORGANIZACIJA
Konferencija

ŠKOLA ZA CIVILNO DRUŠTVO POLITEIA

OTVORENA VLAST NA LOKALNOM NIVOU
Serija seminara

SVETSKA ENCIKLOPEDIJA MIRA
Izdavački projekat

PROGRAM ZA PODRŠKU NEZAVISNOM SUDSTVU U SR JUGOSLAVIJI
Početak programa

1999.

NEVLADINE ORGANIZACIJE - SEKTOR BUDUĆNOSTI
Kampanja za razvoj nevladinih organizacija

ŠKOLA ZA CIVILNO DRUŠTVO POLITEIA

PROGRAM ZA PODRŠKU NEZAVISNOM SUDSTVU U SR JUGOSLAVIJI
Nastavak programa

DRUGI FORUM JUGOSLOVENSKIH NEVLADINIH ORGANIZACIJA
Konferencija

2000.

NEVLADINE ORGANIZACIJE - SEKTOR BUDUĆNOSTI
Kampanja za razvoj nevladinih organizacija - nastavak projekta

INFO CENTAR KAMPANJE NEVLADINIH ORGANIZACIJA IZLAZ 2000

ZAJEDNIČKA STRATEGIJA DEMOKRATSKIH SNAGA SRBIJE
Serija okruglih stolova uz učešće nevladinih organizacija,
političkih stranaka i sindikata

1994

REVALORIZATION OF PRIVATIZED FIRMS
Public panel discussion

1995

CULTURE AS MEANS OF SELF-DEFENSE OF THE INDIVIDUAL AND THE
SOCIETY
Public debate

CRIMINAL CASE AGAINST THE ACCUSED GENERAL TRIFUNOVIC
Expert discussion

DEMOCRATIC PROCESSES AND ETHNIC RELATIONS
International Round Table

WHAT IS TO BE DONE AFTER THE SANCTIONS?
Round Table

1996

CURRENT APPROACHES TO PRIVATIZATION IN YUGOSLAVIA
Expert discussion

EDUCATION FOR DEMOCRACY - Conference

CRISIS OF LEGAL AUTHORITY AND PERSPECTIVE
FOR THE CREATION OF THE RULE OF LAW - Expert discussion

PROBLEMS AND POSSIBILITIES FOR REFUGEES
INTEGRATION IN SERBIA
Multidisciplinary expert discussion

THE ROLE OF ELECTRONIC MEDIA IN THE DEVELOPMENT
OF DEMOCRACY IN EASTERN EUROPE
International Round Table

1997

LEGAL STATUS OF REFUGEES AND THE PROCESS OF INTEGRATION
Conference

MEDIA AND ELECTIONS
Conference

DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN
YUGOSLAVIA - Expert discussion

LOCAL GOVERNMENT AND SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES
Seminar

1998

CHURCH, STATE AND CIVIL SOCIETY - International Conference

THE FIRST FORUM OF YUGOSLAV NON-GOVERNMENTAL
ORGANIZATIONS - Conference

SCHOOL FOR CIVIL SOCIETY POLITEIA
Educational Program

OPEN GOVERNMENT AT THE LOCAL LEVEL - Series of seminars

WORLD ENCYCLOPEDIA OF PEACE (SERBIAN TRANSLATION)
Publishing project

PROJECT TO SUPPORT THE INDEPENDENCE AND IMPARTIALITY
OF JUDICIARY IN FR YUGOSLAVIA
Beginning of the training program

1999

NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS - SECTOR WITH PERSPECTIVE
Campaign for NGOs development

SCHOOL FOR CIVIL SOCIETY POLITEIA Educational program (continuation)

PROJECT TO SUPPORT THE INDEPENDENCE AND IMPARTIALITY
OF JUDICIARY IN FR YUGOSLAVIA - Educational program (continuation)

THE SECOND FORUM OF THE YUGOSLAV NON-GOVERNMENTAL
ORGANIZATIONS - Conference

2000

NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS - SECTOR WITH PERSPECTIVE
Campaign for NGOs development - continuation

INFORMATION CENTER FOR NGO PROELECTION CAMPAIGNS
IZLAZ 2000

JOINT STRATEGY OF DEMOCRATIC FORCES IN SERBIA
Series of round tables with participation of NGOs, trade unions
and political parties

STRATEGIJA ZA DEMOKRATSKU SRBIJU
Međunarodna konferencija

ŠKOLA ZA CIVILNO DRUŠTVO POLITEIA
Nastavak projekta

POLITEIA KLUBOVI
Studentska mreža

ŽENSKO PITANJE - OD NVO SCENE KA POLITIČKOJ
Seminar

•2001.

TREĆI FORUM JUGOSLOVENSKIH NEVLADINIH ORGANIZACIJA
Konferencija

LEKCIJE NAUČENE U TRANZICIJI
Program za državne službenike iz finansija, bankarstva i socijalne politike

PROJEKTNO SAVETOVALIŠTE ZA NEVLADINE ORGANIZACIJE
Stručni program za razvoj nevladinih organizacija

ŠKOLA ZA CIVILNO DRUŠTVO POLITEIA

UNAPREĐENJE PARLAMENTARNE PRAKSE
Seminari za skupštinske službenike

•2002.

INSTITUT POLITEIA - početak trogodišnjeg projekta
Škola za civilno društvo POLITEIA (2 kursa)
Škola za društveno i političko liderstvo PERIKLES (2 kursa)
Studentska parlamentarna praksa Budi parlamentaran (1 program)

PROGRAM PODRŠKE NEZAVISNOM I NEPRISTRASNOM SUDSTVU U SRBIJI I CRNOJ GORI
Stručni program u saradnji sa Kanadskom sekcijom Međunarodne komisije pravnika: stručni boravak jugoslovenskih sudija u Kanadi

LEKCIJE NAUČENE U TRANZICIJI
Drugi deo programa namenjen pravnicima iz državne administracije

PROJEKTNO SAVETOVALIŠTE ZA NEVLADINE ORGANIZACIJE
Stručni program za razvoj nevladinih organizacija

TRANZICIJA, RAT I KRIMINALITET U SRBIJI
Stručna rasprava

•2003.

INSTITUT POLITEIA - nastavak trogodišnjeg projekta
Škola za civilno društvo POLITEIA (3 kursa)
Škola za društveno i političko liderstvo PERIKLES (2 kursa)
Studentska parlamentarna praksa Budi parlamentaran (1 program)

PROGRAM PODRŠKE NEZAVISNOM I NEPRISTRASNOM SUDSTVU U SRBIJI I CRNOJ GORI
Stručni program u saradnji sa Kanadskom sekcijom Međunarodne komisije pravnika

Seminari Efikasnost sudstva i alternativni mehanizmi za rešavanje sporova
Seminari Zaštita ljudskih prava pred sudovima SCG
Seminar o alternativnom rešavanju sporova za sudije iz SCG u Kanadi

ŽENE PARLAMENTARCI PROCESA SARADNJE U JUGOISTOČNOJ EVROPI: OD ŽRTAVA DO AKTERA PROMENA
Međunarodna konferencija

REGIONALNA SARADNJA U BORBI PROTIV ORGANIZOVANOG KRIMINALA
Međunarodna konferencija

2004.

INSTITUT POLITEIA - nastavak trogodišnjeg projekta
Škola za civilno društvo POLITEIA (3 kursa)
Škola za društveno i političko liderstvo PERIKLES (2 kursa)
Studentska parlamentarna praksa Budi parlamentaran (1 program)

PROGRAM PODRŠKE NEZAVISNOM I NEPRISTRASNOM SUDSTVU U SRBIJI I CRNOJ GORI
Stručni program u saradnji sa Kanadskom sekcijom Međunarodne komisije pravnika:

Seminari Efikasnost sudstva i alternativni mehanizmi za rešavanje sporova
Seminari Zaštita ljudskih prava pred sudovima SCG
Regionalna konferencija Moderno sudstvo u jugoistočnoj Evropi
- potrebe, rezultati i perspektive

EVROPSKA POLITIKA RODNE RAVNOPRAVNOSTI
Program za podršku rodnoj ravnopravnosti u Srbiji

STRATEGY FOR DEMOCRATIC SERBIA
International Conference

SCHOOL FOR CIVIL SOCIETY POLITEIA
Continuation of the project

POLITEIA CLUBS
Student network

GENDER ISSUE - FROM NGO TOWARD THE POLITICAL SCENE
Seminar

•2001

THE THIRD FORUM OF YUGOSLAV NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS - Conference

LESSONS LEARNED IN TRANSITION
Program for government staff

PROJECT CONSULTING SERVICE FOR NGOS
Expert program for the development of NGOs

SCHOOL FOR CIVIL SOCIETY POLITEIA

IMPROVEMENT OF PARLIAMENTARY PRACTICES
Seminars for parliamentary staff

•2002

INSTITUTE POLITEIA
School for Civil Society POLITEIA
School for Political and Social Leadership PERIKLES
Students' Parliamentary Internship Program

PROJECT TO SUPPORT THE INDEPENDENCE AND IMPARTIALITY OF JUDICIARY IN SERBIA AND MONTENEGRO
Educational program for judges in cooperation with ICJ - Canadian Section

LESSONS LEARNED IN TRANSITION
Program for government staff / Second part of the project

PROJECT CONSULTING SERVICE FOR NGOS
Expert program for the development of NGOs

TRANSITION, WAR AND CRIMINALITY IN SERBIA
Expert Meeting

•2003

INSTITUTE POLITEIA
School for Civil Society POLITEIA
School for Political and Social Leadership PERIKLES
Students' Parliamentary Internship Program

PROJECT TO SUPPORT THE INDEPENDENCE AND IMPARTIALITY OF JUDICIARY IN SERBIA AND MONTENEGRO
*Educational program for judges
Seminars for court efficiency and mediation
Seminars for the protection of human rights in courts of SCG;*

WOMEN PARLIAMENTARIANS OF THE PROCESS OF COOPERATION IN SOUTH-EASTERN EUROPE: FROM VICTIMS TO AGENTS OF CHANGE
International Conference

REGIONAL COOPERATION IN COMBATING ORGANIZED CRIME
International Conference

2004

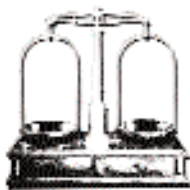
INSTITUTE POLITEIA
School for Civil Society POLITEIA
School for Political and Social Leadership PERIKLES
Students' Parliamentary Internship Program

PROJECT TO SUPPORT THE INDEPENDENCE AND IMPARTIALITY OF JUDICIARY IN SERBIA AND MONTENEGRO
*Educational program for judges;
Seminars for court efficiency and mediation
Seminars for the protection of human rights in courts of SCG
Regional Conference - Modern Judiciary in South-Eastern Europe
- Needs, Results and Perspective;*

EUROPEAN POLICY OF GENDER MAINSTREAMING
Program to support gender equality in Serbia

Za budućnost

Program podrške nezavisnom i nepristrasnom sudstvu u Srbiji i Crnoj Gori • 1998-2004.

Program to Support Independence and Impartiality of Judiciary in Serbia and Montenegro • 1998-2004

Program podrške nezavisnom i nepristrasnom sudstvu u Srbiji i Crnoj Gori nastao je 1997. godine kao rezultat namere Centra za demokratiju da se, pored do tada dominantnih aktivnosti za razvoj civilnog društva, posveti razvoju institucija i programima koji treba da pripreme reforme u onim institucijama koje će biti ključne za stvaranje demokratskog uređenja i približavanje naše zemlje evropskim standardima.

Program je započet 1998. godine, u trenutku kad su stvarnost u Srbiji i Crnoj Gori, tadašnjoj SR Jugoslaviji, i perspektive njenog razvoja, izgledale potpuno drugačije nego danas. Projekat je naišao na oštro protivljenje Ministarstva pravde SRJ i Ministarstva pravde Republike Srbije, a sudovima je gotovo zabranjivano da učestvuju u programu. One sudije koje su, nasuprot represivnom stavu tadašnjih vlasti, bile najviše rešene da se bore za samostalnost pravosuđa i dostojanstvo profesije odlučili su da ipak učestvuju i prijave se za prvi seminar koji su organizatori pripremili u Montrealu. Nažalost, njihov odlazak u Montreal sprečilo je 1999. godine bombardovanje Jugoslavije i čitav program ostavljen je za neka bolja vremena.

1

2

3

4

5

6

7

Demokratske promene u Srbiji, upornost FCD-a i Kanadske sekcije ICJ, kao i rešenost Kanadske agencije za međunarodni razvoj (CIDA) da dalje pomaže razvoj institucija i pravosuđa posebno, omogućili su da se program nastavi već 2002. godine.

Program je proširen u pogledu broja sudija koje u njemu učestvuju i po temama i problemima koje pokriva, tako da je obuhvatio dva segmenta. Prvi je segment posvećen pitanju povećanja efikasnosti suda i uvođenju alternativnih metoda rešavanja sporova - medijacija i u njemu su učestvovala dva suda iz Srbije - Drugi opštinski sud u Beogradu i Okružni i Opštinski sud u Zrenjaninu.

Drugi segment se odnosi na zaštitu ljudskih prava pred domaćim sudovima i u njemu je učestvovala grupa od 30 sudija iz Srbije i Crne Gore. Dve grupe sudija iz Srbije i Crne Gore boravile su u Kanadi na studijskom boravku. Prva grupa sudija posetila je svoje kanadske kolege 2002. godine kad je u toku dvonedeljnog seminara imala priliku da se upozna sa funkcionisanjem kanadskog pravosuđa, a druga grupa je na seminaru 2003. imala priliku da vidi kako funkcioniše medijacija u kanadskom pravosudnom sistemu.

Program:

- Zasniwa se na strategiji primene stručne razmene znanja i iskustva "sudije -sudijama"
- Pruža okvir za kreiranje mreže solidarnosti, uspostavljanje dijaloga i razumevanja između predstavnika pravosuđa Srbije i Crne Gore i Kanade
- Omogućava uslove za stvaranje foruma za diskusiju o značaju i primeni efektivne podelje vlasti
- Naglašava važnost razumevanja principa nezavisnosti i nepristrasnosti sudstva, kao i značaj permanentne edukacije sudija

This Program was initiated in 1997 by the Center for Democracy Foundation and the Canadian Section of the International Commission of Jurists when the reality and perspectives of Serbia and Montenegro appeared completely different than today. The Program was then strongly criticized by both Federal and Serbian Ministry of Justice whilst the courts were prohibited to participate in the program. In spite of the political constraints, the first group of Serbian and Montenegrin judges was supposed to attend the seminar in Canada in May 1999, but due to the bombardment of the FRY, the program was postponed and left for some better times.

The democratic changes in Serbia, decisiveness of both CDF and ICJ-Canada and the continuing support of CIDA made it possible to continue the Program in 2002, now as part of a larger, regional project. As of 2002, the Program was enlarged by the number of judges participating in it and it became more focused on particular issues so that it included two main activities. The first activity focuses on the issue of court efficiency and alternative methods of dispute resolution (mediation) and it was implemented in two Serbian courts - District and Municipal courts in Zrenjanin and the Second Municipal Court in Belgrade. The second activity consists of series of seminars about the protection of human rights in Serbian and Montenegrin courts.

Two groups of Serbian and Montenegrin judges visited their colleagues in Canada - the first group participated at a two weeks seminar on Canadian judiciary in 2002 while the second group participated at the seminar on mediation in 2003.

Regional conference "Modernizing Judiciary in South-East Europe - Needs, Results and Prospects" has been organized in June 2004.

The Program

- Is based on strategy of exchange of knowledge and experience "judge to judge"
- Provides a framework for creation of network of solidarity, understanding and cooperation between Serbian/Montenegrin and Canadian judges
- Promotes the idea of permanent professional education of judges

- Creates conditions for continuing discussion about the effective division of powers

During the implementation of the Program, excellent cooperation has been established with the Supreme Court of Serbia, Supreme Court of Montenegro, District Court of Belgrade, District Court of Zrenjanin, the First and the Second Municipal Court in Belgrade, as well as with organizations such as the Belgrade Center for Human Rights, Judicial Training Center, Association of Judges in Serbia, Association of Judges in Montenegro and others.

8

Juna 2004. održana je Regionalna konferencija **Moderno sudstvo** u jugoistočnoj Evropi - potrebe, rezultati i perspektive uz učešće sudija iz SCG, Hrvatske, Kanade, Makedonije, BiH i Slovenije, a objavljen je i zbornik sudijskih radova o efikasnosti sudstva i medijaciji.

Na ovom programu uspostavljena je odlična saradnja sa Vrhovnim sudom Srbije i Vrhovnim sudom Crne Gore, Okružnim sudom u Beogradu, Okružnim sudom u Zrenjaninu, sa Prvim i Drugim opštinskim sudovima u Beogradu, kao i sa organizacijama Beogradskim centrom za ljudska prava, Pravosudnim centrom za obuku sudija i Društvom sudija Srbije, Društvom sudija Crne Gore i drugim.

Lekcije naučene u tranziciji • Program stručne razmene, 2001-2002.

Lessons Learned in Transition • Exchange program for Serbian experts, 2001 and 2002

Nakon demokratskih promena 2000. godine, Srbija je krenula putem demokratskih i ekonomskih reformi sa strateškim ciljem integracije u Evropsku Uniju. Kako izbeći greške u ovom za nas novom procesu - bilo je pitanje koje su mnogi postavljali.

Jedan od najboljih načina je razmena iskustava sa onima koji su već uspešno prošli kroz tranzicioni period. Polazeći od neophodnosti da u pripremi i izvođenju pro-evropskih reformi domaći stručnjaci, posebno oni iz državne administracije, vlade i vladinih agencija, unaprede svoje znanje o uspesima i greškama drugih zemalja, Fond Centar za demokratiju i Fond za unapređenje demokratije "Ljuba Davidović" započeli su 2001. realizaciju projekta "Lekcije naučene u tranziciji". Cilj ovog projekta je da se ekspertima iz državnih institucija koji utiču na kreiranje politike ili sprovode novu politiku u Srbiji omogući šira perspektiva i sagledavanje tranzicionog procesa.

Prvi deo programa obuhvata studijski boravak naših ekspertskih timova iz oblasti finansija, makro ekonomije, ekonomske saradnje s inostranstvom u Poljskoj i Mađarskoj.

After the democratic changes in 2000, Serbia started on the path of democratic and economic reforms with the strategic goal of integration into the European Union. Many of us tend to repeatedly ask the question on how to prevent errors and unnecessary prolongation in this new process.

One of the best ways was to exchange experience with those who have already passed through the process of transition with success. Understanding the necessity that Serbian experts, particularly those from state administration, government and government agencies, improve the knowledge about other countries' transition successes or failures, the Center for Democracy Foundation and the Foundation for Development of Democracy "Ljuba Davidović" started this project in 2001. The first part of the program implemented in 2001 included the study trip of Serbian experts from the field of state

Drugi deo programa je realizovan 2002. u Češkoj i Sloveniji i sastojao se od stručnog usavršavanja naših pravnih eksperata iz vlade i vladinih agencija koje se bave reformom našeg pravnog sistema i njegovim usklađivanjem sa pravom Evropske Unije, kao i reformom medija.

Učesnici programa bili su stručnjaci iz Ministarstva finansija, Republičke uprave javnih prihoda, republičkog Ministarstva za ekonomske odnose sa inostranstvom, Ministarstva pravde i lokalne uprave, Ministarstva kulture i medija i Ministarstva za socijalna pitanja, Narodne banke Jugoslavije, Kancelarije za pridruživanje SCG Evropskoj Uniji, Ekonomskog instituta, Sektora za zakonodavstvo Vlade Srbije i drugi.

Ovaj program je od učesnika ocenjen kao koristan doprinos njihovom svakodnevnom radu i kao veliko profesionalno ohrabrenje i prepoznavanje opšteg društvenog interesa u onom što rade.

Na ovom projektu koji je finansirao Freedom House, odlična saradnja uspostavljena je sa Društvom Pharos iz Ljubljane, Centrom za demokratiju i slobodno preduzetništvo iz Praga, kao i sa ambasadama Poljske, Mađarske, Slovenije i Češke Republike u Beogradu.

finances, macro economy, foreign economic cooperation and social policy to Poland and Hungary. In 2002, the program focused on the issues of harmonization of legal system with the legal system of EU, and reform of media while the study trip was organized in Slovenia and Czech Republic.

The participants were selected among professional staffers from the Serbian Ministry of Finance, Serbian Agency for Public Finances, Ministry for Foreign Economic Cooperation, Ministry of Justice and Local Government, National Bank of Yugoslavia, Ministry of Culture and Media, Ministry of Social Issues, Office of SCG for EU Integration, Economic Institute, and Sector for Legislature of the Serbian Government.

This program was financially supported by the Freedom House while the cooperation was established with numerous government institutions as well as with Association "Pharos" from Slovenia, Center for Democracy and Free Enterprise from Czech Republic, and with the embassies of Poland, Hungary, Slovenia and Czech Republic.

**Žene parlamentarci Procesa saradnje u jugoistočnoj Evropi:
Od žrtava do aktera promena
Međunarodna konferencija, Budva, maj 2003.**

*Women Parliamentarians of the Process of Cooperation in South-Eastern Europe:
From Victims to Agents of Change • International Conference, Budva, May 2003*

Glavni cilj konferencije bio je da se kroz razmenu vizije i informacija, ojača ženska politička i delatna sposobnost. Neposredni ciljevi su ojačavanje procesa umrežavanja žena - lidera iz regiona, pružanje informacija o položaju žena na Balkanu, uticaju procesa globalizacije na razvoj i posledice po žene, pružanje informacija o preventivnoj diplomatiji, stvaranje boljeg imidža Balkana, podsticanje žena iz različitih sektora i zemalja na saradnju.

Na Konferenciji su učestvovalе delegacije žena-parlamentaraca Grčke, Makedonije, Hrvatske, Albanije, Rumunije, Bosne i Hercegovine, državne zajednice Srbije i Crne Gore, Skupštine Republike Srbije i Skupštine Crne Gore, kao i ekspertkinje iz domaćih i stranih organizacija za pitanja rodne ravnopravnosti.

Tokom dvodnevnoг rada žene - poslanici iz parlamenata jugoistočne Evrope vodile su razgovore o pitanjima od najvećeg značaja za unapređenje saradnje u ovom delu Evrope. Uvodna izlaganja na Konferenciji imale su između ostalih i dr Jelica Minić, pomoćnik Ministra spoljnih poslova SCG, Tuatbardha Shabani, poslanik u Parlamentu Albanije, Eni Veseldijk, predstavnica Instituta za demokratiju iz Strazbura, Daliborka Pejović, poslanik u Skupštini Crne Gore, dr Zorica Mršević, OEBS, i druge.

Konferenciju "Žene parlamentarci Procesa saradnje u jugoistočnoj Evropi - od žrtava do aktera promena" organizovao je FCD sa ko-organizatorima Ministarstvom spoljnih poslova Srbije i Crne Gore i Skupštinom Crne Gore.

Konferencija je održana u okviru Procesa za saradnju u jugoistočnoj Evropi kojim je u periodu mart 2002-mart 2003. predsedavala SRJ (SCG).

Konferenciju su podržali Friedrich Ebert Fondacija i Fond za otvoreno društvo iz Beograda.

The direct aim of this project was to strengthen the women networks in the region, particularly network of women politicians.

Along the two day conference held in Budva in May 2003, women members of parliaments from South East Europe participated in the discussion about regional cooperation, problems of women politicians in the region, influence of the globalization process to the status of women, preventive diplomacy and other important topics.

The Conference was organized by the CDF, Ministry of Foreign Affairs of Serbia and Montenegro and Parliament of Montenegro. It has been held within the framework of the Process of Cooperation in South-East Europe during the one year presidency of SCG.

The Conference was financially supported by Friedrich Ebert Foundation and Fund for an Open Society in Belgrade.

Regionalna saradnja u borbi protiv organizovanog kriminala

Međunarodna konferencija • Beograd, decembar 2003.

Regional Cooperation in Combating Organized Crime, International Conference • Belgrade, December 2003

U pokušaju da objasne prirodu i karakteristike organizovanog kriminala i korupcije u jugoistočnoj Evropi, političari i eksperti govorili su o političkoj, ekonomskoj, pravnoj, operativnoj i policijskoj dimenziji ove složene pojave.

Organizovani kriminal u regionu je jedna od osnovnih pretnji demokratiji i stabilnosti u našem regionu i neophodan je regionalan pristup i saradnja u borbi protiv kriminala- stav je koji su podelili svi učesnici konferencije među kojima su bili mnogi osnivači Balkanskog političkog kluba, Sulejman Demirel, bivši predsednik Turske, Emil Kontantinescu, bivši predsednik Rumunije, Zoran Živković, predsednik Vlade Srbije, Željo Žele, bivši predsednik Bugarske, Kiro Gligorov, bivši predsednik Makedonije, Dragoljub Mićunović, predsednik Skupštine Srbije i Crne Gore, Nebojša Čović, potpredsednik Vlade Srbije i mnogi drugi aktuelni ili bivši predsednici parlamenata i članova vlada, dok su počasni gosti bili Boris Trajkovski, predsednik Makedonije i Erhard Busek, Specijalni koordinator Pakta za stabilnost. Na konferenciji je učestvovao i veliki broj stručnjaka među kojima prof. dr Vojin Dimitrijević, prof. dr Momčilo Grubač, predstavnici međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija.

FCD je bio ko-organizator konferencije sa Balkanskim političkim klubom, nevladinom organizacijom iz Bugarske i Beogradskim centrom za ljudska prava.

Tranzicija, rat i kriminalitet u Srbiji

Okrugli sto, decembar 2002.

Transition, War and Criminality in Serbia

Round table discussion, December 2002

Povod za ovaj okrugli sto bilo je istraživanje Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja "Teški oblici kriminaliteta u uslovima društvene tranzicije", kao i novi javni oblici kriminaliteta u Srbiji od kojih je posebno trgovina ljudima počela da zaokuplja veliku pažnju naše političke i opšte javnosti.

U okviru ove teme rasprava se vodila o sledećim fenomenima:

- Konceptualni okvir organizovanog kriminala u okviru koga su analizirani pojam organizovanog kriminala, uslovi javljanja, strukturalna obeležja i razvoj organizovanog kriminala u Srbiji;
- Veze organizovanog i uličnog kriminala, a naročito veze sa prostitucijom, krađama, kockom, zelenaštvom, dilovanjem droge i ubistvima;
- Novi momenti u organizovanom kriminalu pri čemu su kao novi momenti identifikovani: (a) pojava multinacionalnog organizovanog kriminala i (b) način funkcionisanja preko stvaranja sopstvenih mreža;
- Veze organizovanog kriminala i legalnog poslovanja. U okviru tog dela analizirana su dva fenomena koja su najčešće prisutna ili skoro nužna posledica postojanja organizovanog kriminala: (a) korupcija i (b) pranje novca.

Na okruglom stolu dr Vesna Nikolić Ristanović prezentirala je istraživanje Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja. Prof. dr Marina Blagojević je govorila o sprezi korupcije i procesu tranzicije u Srbiji. Posebna pažnja posvećena je pitanju trgovine ljudima koje je tih meseci počelo da se aktuelizuje u Srbiji i u Crnoj Gori.

In an attempt to clarify the nature and characteristics of the organized crime and corruption in South-Eastern

Europe, politicians and experts spoke about political, economic, legal and operational dimension of this complex phenomenon.

The conclusion shared by all participants was that organized crime is the most serious threat to democracy and stability in the region.

Among participants were former head of states, prime ministers, speakers of parliaments in the region, ministers, while the guests of honor were

late Boris Trajkovski, and Erhard Busek, Special Coordinator of the Stability Pact.

The CDF was the co-organizer of the conference with the Balkan Political Club, a non-governmental organization from Bulgaria which gathers the most influential politicians, experts and intellectuals from the Balkan countries.

The research "Forms of Criminality in Conditions of Social Transition" conducted by the Institute for Criminology and Social Research was the reason for organizing the round table discussion particularly in the moment when human trafficking became one of the major issues in Serbia and Montenegro. The discussion focused on the issues of organized crime, appearance of multinational organized crime, links between organized crime and legal businesses, corruption and money laundering.

Strategija za demokratsku Srbiju **Međunarodna konferencija, Segedin, jun 2000.** *Strategy for Democratic Serbia* *International Conference, Szeged, June 2000*

Ubrzane pripreme za izbore 2000. zahtevale su sve veću koordinaciju između svih onih koji su se borili za demokratske i slobodne izbore u Srbiji. Nevladine organizacije su rešile da u velikom broju učestvuju u proizvodnim aktivnostima kako bi motivisale građane da koriste svoje biračko pravo. Bilo je potrebno pripremiti preciznu podelu poslova i uskladiti delovanje.

10

Mnoge nevladine i međunarodne organizacije iz inostranstva želele su da pomognu demokratske snage u Srbiji, ali je tada zbog pojačane represije režima mnogima bilo onemogućeno da dobiju ize za Srbiju. Zbog toga je FCD sa drugim koordinatorima Foruma jugoslovenskih nevladinih organizacija organizovao konferenciju u Segedinu juna 2000. godine na kojoj su se okupili predstavnici domaćeg nevladinog sektora, demokratskih političkih stranaka, prijatelja iz Slovačke i Hrvatske, kao i velikog broja donatora.

Namera je bila da se na Konferenciji razgovara o mogućnostima i planovima nevladinih organizacija iz Srbije da učestvuju u predizbornim aktivnostima kroz kampanju "Izadi i glasaj".

Velika pažnja posvećena je potrebi očuvanja nestranačkog karaktera proizvodnih kampanja nevladinog sektora i naglašena je želja da se očuva nezavisnost od političkih partija, a da se s druge strane ostvari najširi mogući uticaj na birače da podrže demokratske promene.

11

The ongoing preparations for the elections in September 2000 required better coordination among all those groups and organizations which fought for democratic and free elections in Serbia. The non-governmental organizations decided to participate in a large pro-election campaign. However, it was necessary to identify strategy and define division of work.

This conference was organized with aim to discuss ongoing activities of NGOs for the GOTV campaign. Activists from non-governmental organizations from Slovakia and Croatia presented their campaigns. Along the conference, NGO activists from Serbia strongly insisted on the necessity to preserve the independence from the political parties in the campaign which was soon to start.

Zajednička strategija demokratskih snaga • januar-april 2000.

Towards a Joint Strategy of Democratic Forces • January-April 2000

U periodu januar-april 2000. godine, u jeku priprema i okupljanja svih aktivnih demokrata u Srbiji, Centar za demokratiju je organizovao seriju od tri okrugla stola, kao posebnih aktivnosti Foruma jugoslovenskih nevladinih organizacija, na kojima su učestvovali predstavnici nevladinih organizacija, demokratskih političkih stranaka i sindikata.

12

Na zajedničkom okruglom stolu 18.2.2000. usvojena je zajednička izjava nevladinih organizacija i političkih stranaka u kojoj je između ostalog naznačeno da:

”...Nevladine organizacije podržavaju aktivnosti Okruglog stola demokratske opozicije koje vode utvrđivanju zajedničke strategije i zajedničkog nastupa opozicionih političkih stranaka, kao i njihovo zalaganje za slobodne i poštene izbore kao preduslova za mirno i ustavno razrešenje krize u zemlji.

Političke stranke demokratske opozicije podržavaju aktivnosti nevladinih organizacija koje su usmerene na podsticanje građana za aktivno učešće u demokratskim procesima i što masovnije učešće građana na izborima.

Učesnici zajedničkog Okruglog stola zahtevaju od vladajućih stranaka i organa vlasti da odmah prekinu sa podrivanjem ustavnog poretka kroz zastrašivanje građana, gušenje nezavisnih medija, koristeći govor mržnje i klevetanja političkih protivnika....”

13

14

In January-April 2000 the CDF organized series of three round table discussions for the representatives of NGOs, democratic political parties and trade union activists. The discussion was led about cooperation of political and NGO sector in the preparation of elections and joint strategy of democratic forces.

Crkva, država i civilno društvo Međunarodna konferencija, jun 1998.

*Church, State and Civil Society
International Conference, June 1998*

Podstaknuti aktuelnim stanjem odnosa između države, crkve i civilnog društva, čestim nerazumevanjem različitosti uloga koje svaki posebno imaju, osnivači Fonda su inicirali ovaj projekat sa namerom da o ovim pitanjima pokrenu raspravu oslobođenu svakog pragmatično-političkog sadržaja, raspravu koja bi bila usmerena ka traženju strateških rešenja za demokratizaciju i harmonizaciju odnosa među grupama i pojedincima.

Međunarodna konferencija je održana juna 1998. godine u Beogradu okupivši filozofe, politikologe, političare, predstavnike crkve i verskih zajednica iz jugo-istočne Evrope, Evropske Unije i SAD. Uloga crkve u društvu, odnos konfesionalnog i nacionalnog homogenizovanja, pitanja religijskih sloboda i konfesionalnog pluralizma, odnos crkve prema privatnoj i javnoj sferi života, uloga crkve u obrazovanju, međuveraska i nacionalna tolerancija - predstavljaju glavna pitanja o kojima se vodila dvodnevna stručna rasprava.

Iz današnjeg ugla, posebno značajne deluju reči dr Milana Vukomanovića, eksperta za pitanja religije i suosnivača Centra za demokratiju, o verskom obrazovanju:

"Ono o čemu škola, s druge strane, može da uči, da obrazuje dake, jeste osetljivost prema razlikama, prema velikom broju kultura, tradicija među kojima živimo kako u lokalnom, tako i u globalnom okruženju. Tu vrstu senzibilnosti, svesnosti bi, možda, pre trebalo razvijati kod dece, nego nekakav monistički, tradicionalistički pogled na svet koji je najčešće u sukobu s onim s čime se svakodnevno susrećemo. Učenicima treba ostaviti mogućnost da, pored svoje vlastite tradicije, vide i onog Drugog u njegovoj perspektivi. Škola, dakle, može da omogući učenicima da sami budu svesni svojih predrasuda, kao i načina na koji se one mogu eventualno prevladati.

... Suvišno je možda na kraju napomenuti kako sve ove preporuke imaju malo smisla ukoliko rasprava oko religijskog obrazovanja u nas ne poprimi oblik javne, ali i kompetentne debate koja bi uključivala stručnjake iz različitih oblasti, ispitivanje javnog mnjenja, kao i traženje optimalnog modela nastavnog programa. U svakom slučaju, bila bi velika greška ako bi se operacionalizacija same ideje svela na nekoliko zatvorenih sastanaka i političke pregovore između predstavnika vlasti i crkve, kao što je to dosad obično bio slučaj."

(zbornik radova "Crkva, država i civilno društvo", FCD, Beograd 2000.)

The project gathered prominent experts - philosophers, politicologists, politicians, representatives of numerous confessions from Serbia and Montenegro as well as from the newly established states on the territory of the former Yugoslavia, EU and USA.

A competent, tolerant and open-minded discussion like the one initiated at the conference, and about the issues such as Role of Church in a Democratic Society, Religious Identity, Role of Church in Education and its Impact on Moral Aspects of Social Development, etc. has had a significant social impact and was covered extensively both in printed and electronic media.

The Conference has fully accomplished the main objectives which were: Creating possibilities for a confrontation of the different approaches to this complex social issue; Unfolding of these particular problems and encouraging an overall public discussion; Affirmation of the principle of tolerance (religious, ethnic, national and political) through a form of argument dialogue.

Kao rezultat konferencije, FCD je objavio zbornik radova prezentiranih na ovom skupu.

Uloga elektronskih medija u razvoju demokratije u istočnoj Evropi Međunarodni okrugli sto, novembar 1997.

*The Role of Electronic Media in the Development of Democracy in Eastern Europe
International Round Table, November 1997*

Journalists and media analysts from the FR of Yugoslavia, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Eastern and Western European countries, USA and Canada participated in this Round Table discussion.

Different aspects of the role of state and the role of media in Eastern European countries were analyzed, with most attention being paid to radio and television as the media with the strongest influence on the formation of the public opinion.

Na dvodnevnom skupu održanom novembra 1997. godine učestvovali su novinari i media analitičari iz SR Jugoslavije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, zemalja Istočne i Zapadne Evrope, SAD i Kanade.

Razmatrani su različiti aspekti stanja i uloge medija u istočno-evropskim zemljama, s tim što je najveća pažnja posvećena radiju i televiziji kao medijima sa najvećim uticajem na formiranje javnog mnjenja.

Konferenciju su podržali Savet Evrope, UNESCO i Fond za otvoreno društvo.

"Moguća su četiri scenarija razvoja radio-televizije u zemljama Istočne Evrope. Najsporiji razvoj ide oslanjanjem samo na vlastite snage. Najmanje šanse za uspeh ima nacionalizacija ova dva medija. Treća mogućnost je potpuna rasprodaja, a četvrta je izbor najboljih elemenata prethodnih modela", rekao je prof. dr Miroljub Radojković.

Mediji i izbori u Srbiji Savetovanje, mart 1997.

*Media and Elections in Serbia
Conference, March 1997*

Polazeći od medijske situacije u Srbiji 1997. godine, učesnici skupa - stručnjaci za informisanje, predstavnici medija i političkih stranaka raspravljali su o načinu distribucije medijskog prostora, poziciji javnih i privatnih medija u pokrivanju izborne kampanje, principima političkog novinarstva i autonomiji novinara.

Rezultat savetovanja je predlog pravila koja bi trebalo da budu primenjena u toku izborne kampanje. Savetovanje je organizovano u saradnji sa Evropskim institutom za medije.

Having in mind the media scene in Serbia in 1997, the conference participants - information processing experts, media and political parties representatives discussed the ways in which the broadcasting space should be distributed, the role of public and private media in covering the election campaign, the principles of political journalism and the journalists' autonomy.

The conference resulted in a proposal of a set of rules, which should be applied during election campaign. The Conference was organized in cooperation with the European Media Institute.

Otvorena vlast na lokalnom nivou • serija seminara, 1997.

*Open Government at the Local Level
Series of Seminars, 1997*

Seriya seminara koju je Fond organizovao krajem 1997. godine imala je za cilj da se promovise uloga lokalne samouprave u procesu demokratizacije. Nakon pobeđe demokratskih partija na lokalnim izborima u velikom broju gradova u Srbiji 1996. godine "slobodni" gradovi postali su male škole demokratske vlasti. Nova lokalna vlast je pokazala veliku potrebu za sticanjem novih znanja i veština o odlučivanju u lokalnoj zajednici, građenju koalicija, načinu rešavanja sukoba u urbanim sredinama u Srbiji.

Na ovim seminarima aktivno su učestvovali predstavnici lokalnih političkih stranaka i nevladinih organizacija, ali i veliki broj funkcionera lokalne vlasti.

Seminari su realizovani u saradnji sa International Democratic Initiative i Alfred Mozer Fondacijom iz Holandije.

The series of seminars organized by the CDF in 1997 was aimed to promote the role of local government institutions with respect to democratization and transition process. After the victory of democratic parties at local elections in many Serbian cities, these "free" cities were particular schools of democracy. Local officials and local organizations showed a strong necessity for learning and acquiring new skills related to the decision making process in local communities, coalition building and, most importantly, about the methodology of treating the most frequent problems that occurred in Serbian urban areas.

Seminars were organized in cooperation with and with the support of International Democratic Initiative and Alfred Mozer Stichting from the Netherlands.

Kriza pravnog autoriteta i perspektive pravne države Stručna rasprava, 1996.

*Crisis of Legal Authority and Perspective for the Establishment
of the Rule of Law • Expert discussion, 1996*

Polazeći od toga da je uspostavljanje pravne države jedan od osnovnih elemenata za razvoj civilnog i demokratskog društva, a imajući u vidu sve veću krizu pravnog poretka u tom trenutku, 25. aprila 1996. godine Fond Centar za demokratiju organizovao je stručnu raspravu na kojoj su učestvovali profesori univerziteta, advokati i sudije.

Baveći se alarmantnom situacijom u jugoslovenskom zakonodavstvu i pravosuđu, sve većim nepoverenjem građana u pravni sistem i u mogućnost ostvarivanja prava pred sudom, učesnici su posebnu pažnju posvetili mogućnostima da se otpočne sa stvarnim uspostavljanjem pravne države.

Većina učesnika, jugoslovenskih eminentnih pravnika, saglasila se sa sledećim osnovnim postavkama razvoja pravne države:

- da jugoslovenski pravni sistem treba da bude podvrgnut temeljnim izmenama i usaglašen sa pravnim standardima Evropske Unije;
- da u osnovi vladavine prava leži demokratsko društvo, zasnovano na poštovanju ljudskih prava, prava manjina i na tržišnoj privredi, te da vladavina prava zahteva precizno definisanu svojinu, podelu vlasti uz potpunu nezavisnost sudstva, kao i odgovornu i smenjivu vladu.

18

Discussing the critical situation in the Yugoslav legislature and judiciary, the increasing distrust of the citizens in the legal system and in the possibility of exercising their rights before courts, the participants paid special attention to the options which would lead to the establishment of the rule of law.

Obrazovanje za demokratiju

Savetovanje, februar 1996.

Education for Democracy

Conference, February 1996

Podstaknut tadašnjim statusom civilnog obrazovanja u školama, Fond Centar za demokratiju je februara 1996. organizovao savetovanje sa ciljem da se razmotri moguća uloga škole u podsticanju obrazovanja za demokratiju, sadašnji školski i drugi obrazovni programi u ovoj oblasti, kao i da se, na osnovu stručnog elaborata, izradi neophodni plan akcija nevladinih organizacija i drugih obrazovnih institucija na planu obrazovanja za demokratiju i civilno društvo.

Na dvodnevnom savetovanju na kojem su učestvovali stručnjaci za obrazovanje, ali i aktivisti nevladinih organizacija koje se bave širenjem demokratske kulture i civilnog obrazovanja, razmotrene su teme:

- Šta je obrazovanje za demokratiju?
- Koje demokratske vrednosti treba promovisati?
- Načini i metodi koji se primenjuju u obrazovanju za demokratiju
- Udžbenici, nastavni planovi i programi i obrazovanje za demokratiju
- Evaluacija nastavnih programa za civilno obrazovanje
- Obrazovanje za demokratiju u multikulturalnim sredinama
- Radionice nenasilne komunikacije, njihove mogućnosti i dometi

Jedan od rezultata ovog Savetovanja je i nacrt projekta "Škola za civilno društvo Politeia" čija je realizacija započela 1998. godine i koji je vremenom postao kontinuirani program Centra.

Motivated by the status of civic education in Yugoslav schools, in 1996 the CDF organized the conference in order to consider a possible role of school in encouraging education for democracy within the existing educational systems, as well as to define a necessary plan of action on non-governmental organizations and other educational institutions in the area of education for democracy and civil society, which would be based on an expert study. Education specialists and non-governmental organizations activists who are involved in spreading the democratic culture and civic education took part in a two-day conference.

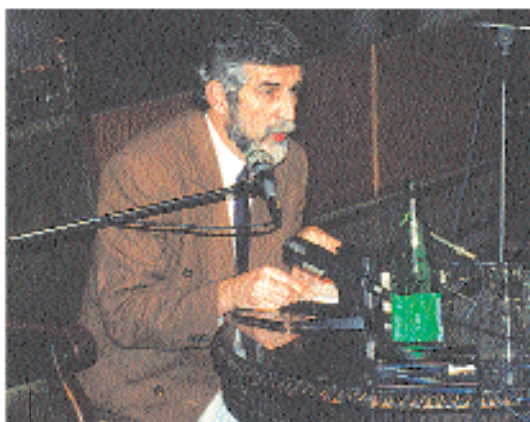
Kultura kao samoodbrana društva i ličnosti

Javna rasprava, mart 1995.

*Culture as Means of Self-Defense of the Society and the Individual
Public discussion, March 1995*

Jedan od prvih projekata FCD, ova javna rasprava otvorena je 1. marta 1995. na dan kad je tadašnje Ministarstvo kulture Republike Srbije proglašavalo godinu kulture u Srbiji. Cilj je bio da se raspravom suprotstavimo zvaničnoj kulturnoj politici, da rasprava ukaže na realne probleme u kulturi, da se okupe svi oni istinski zabrinuti ljudi za stanje u našoj kulturi u vremenu rasapa kulturnih vrednosti, poplave turbo-folka i primitivne komercijalizacije kulture.

Polazeći od potrebe za razvojem političke i demokratske kulture, kao jednog od svojih ciljeva, Fond Centar za demokratiju želeo je da ovom javnom tribinom podstakne razmišljanja o kulturi i njenom položaju u našem društvu, kako bi se kroz zaključke i rezultate ove rasprave ukazali putevi i načini za razvoj demokratske kulture.

19

20

Na tribini je omogućen otvoren razgovor intelektualaca, kulturnih i javnih radnika i to u okviru sesija na kojima se razgovaralo o temama kao što su:

- Demokratski ideal kulture,
- Jezik u društvenoj krizi,
- Politički mitovi i kultura,
- Urbana kultura u društvenoj krizi,
- Poslovna kultura,
- Kulturna politika u vremenima tranzicije,
- Kultura i mediji,
- Nacionalno i internacionalno u kulturi.

Sadržaj ove rasprave i svi radovi prezentirani tokom rasprave predstavljeni su u nultom broju časopisa "Dijalog".

Recognizing the need to develop political and democratic culture as one of its principal goals, the CDF wanted to motivate the public to consider the place of culture within our society in order to formulate conclusions which would specify the ways and manners of developing a democratic culture.

Exchange of ideas among intellectuals, cultural and public workers was encouraged at the panel discussion within four sessions which covered the following topics: Democratic ideal of culture; Business culture; Language in social crisis; Cultural policy in times of transition; Political myths and culture; Culture and the media; Urban culture in social crisis; National and international factors within the culture.

1998-2004.

School for Civil Society Politeia • 1998-2004

Ideja o Politeji nastala je početkom 1997. godine u vreme velikog građanskog i studentskog protesta. Budenje nove studentske energije navelo je FCD da razmisli na koji bi način mogao dugoročnije da doprinese razvoju demokratskih potencijala mlade generacije koja treba da bude budući nosilac demokratskih promena i društvenih reformi.

Smatrali smo da bi bilo dobro da tim mladim ljudima ponudimo mogućnost sticanja onih novih znanja i veština koje nisu mogli da steknu u redovnom srednjem i univerzitetskom obrazovanju.

Uvek smo smatrali da su mladi ljudi bili posebna žrtva autoritarnog režima i međunarodne izolacije i da su na specifičan način pogođeni uslovima u kojima smo živeli u periodu 1990-2000. Rasli su u društvu u kome nije postojao normalan moderan sistem vrednosti: nije bilo na ceni ni obrazovanje, ni rad, ni kultura, ni umetnost, ni poštenje, ni profesionalizam, ni napredak, ni saradnja sa svetom.

Okruženje u kome su se razvijali bilo je prepuno nasilja, nepravde, nekulture, nepoštenja, nekompetencije. Obrazovali su se u školskom sistemu koji se skoro potpuno raspao, u kome je kvalitetna nastava postala retkost, koji nije korespondirao sa tokovima obrazovanja u modernom svetu, u školama u kojima su nastavnici, najčešće opravdano, štrajkovali i u kojima često nije bilo elementarnih uslova za normalan rad.

Zbog spoljne izolacije i ekonomske bede mali je broj onih koji su imali prilike da vide kako izgleda svet izvan naših granica, svet koji ide napred, omladina koja ima perspektivu.

Škola za civilno društvo namenjena je studentima iz Srbije i Crne Gore koji žele da prošire svoja znanja o civilnom društvu, toleranciji, mirnom rešavanju sukoba, ljudskim i građanskim pravima, o normama demokratskog ponašanja u društvu, Evropskoj uniji, ekonomskoj i društvenoj tranziciji, aktivnom učešću u javnim poslovima i građanskim inicijativama.

Kursevi se održavaju tri puta godišnje, s tim što od 2002. godine Škola čini sastavni deo šireg obrazovnog projekta "Institut Politeia" koji na trogodišnjoj osnovi podržava Evropska Unija.

I nakon 6 godina rada, Politeia privlači veliki interes studenata - za letnji kurs 2004. prijavilo se 420 studenata!

21

Predavači i moderatori na Politeji: *Lecturers and facilitators at School POLITEIA*

Zagorka Aksentijević
Marina Blagojević
Rade Bojanović
Ivan Čolović
Čedomir Čupić
Vladimir Goati
Vesna Golić
Momčilo Grubač
Sulejman Hrnjica
Ivan Janković
Marija Kolin
Nada Korać
Sonja Liht
Stevan Lilić
Svetlana Đurić Logar
Zoran Lutovac
Dragoljub Mićunović
Natalija Mićunović
Dragana Čuk Milankov
Aljoša Mimica
Aleksandar Molnar
Sanja Nikolin
Teofil Pančić
Đorđe Pavićević
Žarko Paunović
Vukašin Pavlović
Ksenija Petovar
Stanko Pihler
Milan Podunavac
Dragan Popadić
Miroljub Radojković
Marija Rudić
Slobodan Samardžić
Nebojša Spaić
Tamara Spaić
Zoran Stojiljković
Mirjana Vasović
Ivan Vejvoda
Stanislava Vidović
Jelena Vranješević
Jovica Trkulja
Milan Vukomanović
Miodrag Vujošević
Sreten Vujović
Vladimir Vuletić
Zorica Trikić

POLITEIA u brojkama 1998-2004:

POLITEIA in numbers 1998-2004:

Održani kursevi <i>Organized courses</i>	15
Ukupno polaznika <i>Total participants</i>	792
Sa Univerziteta u Beogradu <i>From the Belgrade University</i>	582
Sa Univerziteta u Novom Sadu <i>From the University of Novi Sad</i>	100
Sa Univerziteta u Nišu <i>From the University of Niš</i>	84
Sa Univerziteta u Kragujevcu <i>From the University of Kragujevac</i>	17
Sa Univerziteta u Podgorici <i>From the University of Podgorica</i>	9

Rekli su o POLITEIJI...

"POLITEIA edukuje mlade u skladu sa savremenim konceptom demokratije tako što promoviše civilne oblike ponašanja, kao što su poverenje u ljude, odgovornost za svoju socijalnu sredinu, pomoć drugima, naročito ljudima u nevolji, zatim podstiče inicijativu, empatiju i altruizam i uopšte - prosocijalno ponašanje, samoaktivizam, samopomoć, solidarnost i dobrovoljni rad. Ustvari, škola usmerava polaznike na one oblike civilnog ponašanja koji smanjuju psihološke, socijalne i ekonomske barijere i jačaju društvenu koheziju, demokratiju i socijalno blagostanje....."

Marija Kolin, predavač na
POLITEIA Školi
Grupa za istraživanje
dobrovoljnog sektora, Beograd

" Politeia je pokazala kako pojedinac može biti ravnopravan među ravnopravnima, jednak među različitim, građanin sa svim svojim slobodama i, pre svega, građanin koji poštuje zakone koji poštuju građanina. Ušli smo u novi svet države prava, građanskih sloboda i poštovanja. Uz naše medijatore, mi smo saznali kako je to divno govoriti i biti saslušan, kako slušati i biti poštovan. Politeia je odškrinula vrata sveta u koji do sada nismo imali pristupa zato što naša dosadašnja edukacija nama to nikada nije pružila. Dakle, Politeia je sve što ste oduvek želeli da znate o demokratiji, a niste se usudili da pitate, Politeia - najlepši osećaj slobode. Hvala Centru što mi je vratio osmeh na lice i naučio me da se ne plašim slobode. "

Aleksandra Vidanović,
Polaznik 5. kursa

22

" Impresionirala me je lakoća dijaloga koji se uspostavljao između nas predavača i polaznika. Još je bila impresivnija lakoća kojom su nalazili kompromis za ideje o kojima se nisu slagali. Bar nama sa strane, nametao se utisak da smo na tragu jedne generacije koja će politiku shvatiti mnogo humanije od ove sadašnje, da smo na tragu jedne generacije među čijim pripadnicima je moguće naći predstavnike čiju životnu i političku filozofiju obeležava antimakijavelizam, kao suštinsko obeležje političke doktrine usmerene ka svetu zasnovanom na razmišljanju o ljudskim potrebama. Hvala im što su mi vratili optimizam. "

Prof. dr Sulejman Hrnjica,
predavač i moderator

23

"Ovih 10 dana koje sam provela na "Politeia" školi su me uzdrmali i naterali da razmišljam o nekim stvarima koje su bile potisnute negde u meni.

Ovo je moje prvo iskustvo da učestvujem na školi poput ove. Prvih nekoliko dana sam se osećala kao da sam "pala s Marsa" u poređenju sa drugim studentima koji su došli sa fakulteta na kojima se obrađuju teme koje su pokrivene ovom Školom. Ali, upravo iz ovog razloga, ubedena sam da sam imala mnogo više koristi od njih u smislu sticanja novog znanja i iskustva.

Vrlo retko sam ranije imala javne nastupe pred publikom i stoga mi je bilo teško da se opustim pred tako velikim auditorijumom, ali mislim da sam u velikoj meri to popravila upravo zahvaljujući školi "Politeia".

24

Pozdrav,
Marija Vrčincac, Student Poljoprivrednog fakulteta

The idea about Politeia School emerged in early 1997 during large civic and students protests in Serbia. The Center for Democracy Foundation was provoked by new democratic energy and incited to create a program which would contribute to the development of democratic potentials of young generation as future leader of democratic reforms.

Young people were particular victims of the authoritarian regime and international isolation and hurt in a specific manner by the conditions of living in Serbia in period 1990-2000. They were growing up in a society where the normal system of values was destroyed while their surrounding was aggressive and overwhelmed with injustice and where lack of culture, honesty and competence became dominant. Due to international sanctions, only a few had a chance to travel abroad and see how other people lived.

School Politeia is designed for students who wish to enlarge their knowledge about civil society, tolerance, peaceful resolution of conflicts, human rights, democratic behaviour, European Union, social and economic transition, active participation in public and civic initiatives.

Generally, courses are held three times a year. Since 2002, the School has been part of a larger educational project "Institute Politeia" supported by the European Commission.

After six years, the School still raises huge interest among students - for summer course in 2004, 420 students applied while 120 could have been selected.

25

26

Politeju su podržali donatori:

Evropska komisija (European Commission) USAID/OTI
Fond za otvoreno društvo (Fund for an Open Society) International Olof Palme Center
Konrad Adenauer Fondacija Friedrich Ebert Fondacija National Endowment for Democracy

Škola postavlja i razvija osnovne principe i vrednosti inovativnog liderstva kod mladih. U koncipiranju programa pošlo se od činjenice da operativna znanja ne čine lidere i da je za njihov razvoj još važnije da steknu znanje o aktuelnim tendencijama u današnjem svetu, vrednosnom sistemu demokratskih društava, procesu uključenja u EU i teškom procesu tranzicije. S druge strane, Škola veliku pažnju posvećuje i pitanju veština - vođenju kampanje, zastupanju i lobiranju, prezentaciji stavova, komunikacionim veštinama.

Perikles je namenjen mladim funkcionerima, budućim liderima političkih stranaka, nevladinih organizacija i sindikata koji žele da povećaju svoja znanja o demokratskim institucijama i procedurama, modernom liderstvu, Evropskoj Uniji, parlamentarizmu, kao i da steknu veštine komunikacije, prezentacije, vođenja kampanja i društvenih akcija.

Ciljevi škole su:

- učenje veština liderstva u politici i društvenim delatnostima
- sticanje profesionalnog pristupa političkom i društvenom radu
- ostvarivanje vrednosnog integriteta budućih lidera

27

Predavači:

Boris Begović
 Milorad Bjeletić
 Marina Bogdanović
 Maja Dželatović
 Mirjana Franceško
 Miroslav Hadžić
 Aleksandar Kostić
 Sonja Liht
 Vesna Marjanović
 Boris Miljković
 Sanja Nikolin
 Ksenija Petovar
 Dragan Popadić
 Slobodan Samardžić
 Vesna Đukić-Šećibović
 Refik Šećibović
 Jelena Volić
 Nataša Vučković
 Miodrag Vujošević
 Miodrag Zec

Od 2002. godine Perikles čini sastavni deo šireg obrazovnog projekta "Institut Politeia" koji na trogodišnjoj osnovi podržava Evropska Unija.

PERIKLES u brojkama 1998-2004:

PERIKLES in numbers 1998-2004:

Održani kursevi <i>Organized courses</i>	4
Ukupno polaznika <i>Total participants</i>	117
Ukupno iz NVO <i>Total from NGOs</i>	38
Ukupno iz stranaka <i>Total from political parties</i>	68
Ukupno iz sindikata <i>Total from trade unions</i>	11

Po strankama:

From political parties:

G17+ <i>G17+</i>	23
Demokratska stranka <i>Democratic Party</i>	15
Demokratska stranka Srbije <i>Democratic Part of Serbia</i>	7
Građanski savez Srbije <i>Civic Alliance of Serbia</i>	5
Demokratski centar <i>Democratic Center</i>	4
Liberali Srbije <i>Liberals of Serbia</i>	4
Srpski pokret obnove <i>Serbian Renewal Movement</i>	3
Nova Srbija <i>New Serbia</i>	2
Demokratska alternativa <i>Democratic Alternative</i>	1
Laburistička partija <i>Labour Party</i>	1
Sandžačka demokratska partija <i>Democratic Party of Sandžak</i>	1

28

The Perikles School develops democratic values and behaviour of innovative leadership of young people. Its curriculum is designed so as to combine development of operational practical skills and knowledge necessary for modern leadership in present times with strengthening of democratic value system of young leaders.

The main modules include issues such as: process of social and economic transition, process of Euro-Atlantic integration, human resources, political parties, procedure in democratic institutions, role of parliament, status of judiciary, social issues. Skills taught in the School include presentation skills, negotiations, campaigning, advocacy and lobbying, coalition building etc.

Generally, courses are held twice a year. Since 2002, the School is part of a larger educational project "Institute Politeia" supported by the European Commission.

29

30

31

Studentska Parlamentarna Praksa

2001-2004.

Students Parliamentary Internship Program • 2001-2004

Podstaknut demokratskim promenama 2000. godine i potrebom da doprinese razvoju demokratskih institucija, FCD je svoju pažnju u godinama koje slede veliku demokratsku promenu posvetio parlamentu i potrebi unapređenja ljudskih resursa u skupštinskoj administraciji. Demokratske promene su uticale i na otvaranje parlamenta prema građanima što je omogućilo da ovakvi programi naiđu na interes i u samom parlamentu.

Program je namenjen studentima, diplomcima i postdiplomcima Pravnog fakulteta, Fakulteta političkih nauka i Ekonomskog fakulteta koji žele da nauče kako funkcionišu parlamenti u našoj zemlji.

32

Svaki student, u svojstvu volontera, provodi na praksi ukupno četiri radne nedelje u okviru pola ili punog radnog vremena. Organizuju se i posebni sastanci u saveznim i republičkim institucijama koji studentima pomažu da bolje upoznaju politički sistem Republike Srbije i državne zajednice Srbije i Crne Gore. Studenti volontiraju i stiču praksu pri stručnim i administrativnim skupštinskim službama.

Animaciju i selekciju studenata za program sprovodi organizator projekta u saradnji sa dekanima i profesorima Pravnog fakulteta, Fakulteta političkih nauka i Ekonomskog fakulteta.

U periodu 2001-2004 održana su tri programa parlamentarne prakse na kojoj je učestvovalo ukupno 90 polaznika.

Od 2002. godine Studentska parlamentarna praksa čini sastavni deo šireg obrazovnog projekta "Institut Politeia" koji na trogodišnjoj osnovi podržava Evropska Unija.

Nagrada

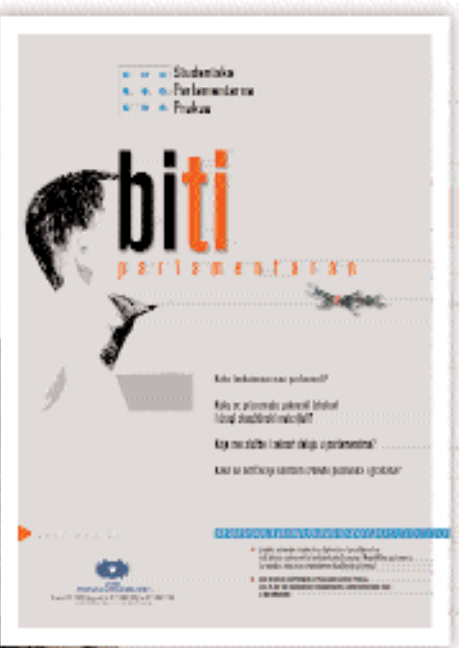
Fond Centar za demokratiju dobitnik je nagrade za odnose s javnošću u oblasti javnih programa koju dodeljuju jugoslovenski profesionalci za odnose s javnošću. Fond je nagradu dobio 2002. godine za PR program "Unapređenje parlamentarne prakse" pod nazivom BITI PARLAMENTARAN. Dodela nagrada i ceo konkurs odvijali su se pod pokroviteljstvom Savezne agencije za istraživanje medija i odnosa s javnošću.

Centar za demokratiju dobio je nagradu s obrazloženjem da je program "Unapređenja parlamentarne prakse" jedinstven na našem društvenom prostoru u domenu javnih odnosa, jer po

prvi put uvodi studentsku praksu u parlamentaran život kod nas, u smislu u kom ona postoji i u drugim parlamentima širom sveta. Unapređenje profesionalnog rada u parlamentima, promocija duha parlamentarizma, transparentnost rada parlamenata, kao i saradnja vladinog i nevladinog sektora, ciljevi su i dostignuća ovog Programa.

Award for Public Relations

In 2002 the CDF obtained the award of Yugoslav professionals in PR for the best performance in public relations in the field of public programs. The award was obtained for the program of Students Parliamentary Internship Program ("Biti parlamentaran").

33

34

35

Moved by the democratic changes in 2000 and by the necessity to contribute to the development of democratic institutions, CDF focused on reforms related to the parliament and the need to improve human resources in parliamentary staff.

This program is designed for senior year students at the Law School, Political Science and Economics Faculty who wish to learn about parliamentary procedure and general functioning of a parliament as an institution.

Students volunteers spend four weeks at the internship program in the Parliament where he/she is assigned to a particular division, commission or department. In addition to that, meetings are organized for the whole group in relevant government institutions.

Since 2001 when the first internship program was organized, 90 students participated in the program.

The Program has been a part of a larger educational program "Institute Politeia" since 2002 and is supported by the European Commission.

Evropska politika rodne ravnopravnosti

Program za podršku rodnoj ravnopravnosti u Srbiji, 2004.

European Policy of Gender Mainstreaming • Program to Support Gender Equality in Serbia, 2004

Novi projekat FCD-a započet u 2004. godini posvećen je ženama-političarima. Cilj programa je upoznavanje sa politikom, standardima i pravnim rešenjima u Evropskoj uniji u oblastima koje su od posebnog interesa za žene u politici - socijalna zaštita, zaštita porodice, rodna ravnopravnost, promocija žena u politici.

Selekcija polaznica obavlja se uz saradnju sa lokalnom samoupravom, političkim strankama i sindikatima.

Projekat se realizuje tokom 2004. godine.

Realizaciju projekta je finansijski omogućio International Olof Palme Centar.

This new CDF program has been initiated in 2004 and is designed for women politicians. The main objective of the program is to provide framework for women politicians to learn and obtain new skills in the field of EU policy of gender mainstreaming and in areas which have been in focus of women in politics - social issues, family protection, gender equality, promotion of women in public activities and politics.

The implementation of the program is conducted in cooperation with local government, political parties and trade unions.

The program is financially supported by the Olof Palme International Center, Sweden.

Unapređenje parlamentarne prakse • Program za skupštinsku administraciju, 2002

Improvement of Parliamentary Practices • Program for parliamentary staff, 2002

With this program the CDF wanted to stress the importance of parliamentary staff which has never been given much attention in previous decades. The aim of the program was to provide the framework for exchange of experience among colleagues - staffers from other parliaments, to compare everyday practice and legislative procedure as well as to identify areas of potential improvement of regulation and practice.

Program was implemented through seminars which started in 2002 with the participation of staffers from Federal Parliament and Parliament of Serbia.

Skupštinskoj administraciji u našoj zemlji nikad nije poklanjano mnogo pažnje, a imajući u vidu kontinuirano gubljenje uticaja i značaja u političkom procesu, taj važan administrativni i profesionalni kadar je godinama bio van aktuelnih tokova razvoja parlamentarnog života u drugim zemljama.

FCD je hteo da ovim programom istakne značaj profesionalne skupštinske administracije, omogući razmenu iskustva sa kolegama iz parlamenata razvijenih zemalja, uporedi svakodnevnu zakonodavnu praksu i identifikuje moguće pravce poboljšanja parlamentarne procedure.

Program seminara u ovoj oblasti FCD je otpočeo 2002. godine. Na programu su učestvovali službenici Skupštine Republike Srbije i Skupštine Srbije i Crne Gore.

Projekat je namenjen:

- Sekretarima skupštinskih odbora i komisija
- Stručnim skupštinskim službama (sektori za zakonodavstvo, sektori za međunarodnu saradnju, informativne službe i dr.)
- Sekretarima poslaničkih grupa
- Drugim stručnim kadrovima u parlamentu

Žensko pitanje - od NVO scene ka političkoj Seminar, avgust 2000.

*Gender Issue - from NGO to Political Scene
Seminar for women politicians and NGO activists
August 2000*

Učešćem žena u politici u mnogome se meri stepen demokratičnosti jednog društva - stav je koji je FCD želeo da komunicira našoj javnosti na seminaru "Žensko pitanje - od NVO scene ka političkoj" namenjenog ženama - funkcionerima političkih stranaka.

Edukacija žena u politici, njihova senzibilizacija za specifična pitanja vezana za rodnu svest bili su osnovni ciljevi ovog programa.

Teme koje su pokrenute na seminaru su bile: Polna diskriminacija, ostvarivanje ravnopravnosti u zapošljavanju, platama i karijeri, nasilje nad ženama, pitanja zdravstvene preventive i svima dostupne zdravstvene zaštite, obrazovanje utemeljeno na principima ravnopravnosti, solidarnosti i poštovanja različitosti, život bez ratne panike, nacionalizma.

Ovaj projekat je iniciran namerom organizatora da, s obzirom na izbore koji su bili na vidiku septembra 2000. i strukturu glasačkog tela u Srbiji (52% žene), utiče na žene koje su započele svoj rad u javnom, društvenom životu i prenese im znanja koja postoje u okviru tzv. "ženskih" NVO. Cilj seminaru je bio da se edukacijom žena iz označenih ciljnih grupa stvore preduslovi za dalje širenje mreže ženske solidarnosti i razumevanja, s idejom stvaranja preduslova za aktivniji odnos žena u borbi za promene u svim segmentima našeg društva.

Seminaru su prisustvovalle predstavnice sledećih stranaka i koalicija: DS, GSS, SDU, DC, ND, DA, SPO, Reformisti Vojvodine, Nova Srbija, Socijaldemokratija, Partnerstvo za demokratske promene, Pokret za demokratsku Srbiju, Liga socijaldemokrata Vojvodine, kao i predstavnice sindikata UGS Nezavisnost i ASNS. Predstavnice nevladinih organizacija su bile iz: Udruženje žena Čilim (Piroć, Otpor (Kragujevac), Odbor za ljudska prava (Bor), Parlament žena (Paraćin), Ženski klub (Smederevska Palanka), Politea klubovi (Novi Sad, Beograd, Niš), Odbor za ljudska prava (Negotin), Žene u akciji (Velika Plana).

Program je organizovan u saradnji sa Centrom za ženske studije iz Beograda.

The level of women participation in politics is often the indicator for the level of democracy in a society - this was a position which the CDF wanted to communicate by gathering women politicians and NGO activists in August 2000.

The seminar was organized due to the fact that the structure of the Serbian electorate showed that more than 52% are women voters who are, at the same time, those who usually do not vote. Having in mind the objectives of the GOTV campaign prepared by numerous NGOs, it was understandable that women politicians and activists had to play significant role in persuading women voters to vote at the forthcoming elections in September 2000.

The seminar was attended by representatives of all parties from the DOS, trade union and NGO activists.

The topics included discrimination of women in Serbian society, equality in employment policy and everyday practice, home violence, health protection etc.

The seminar was organized in cooperation with the Center for Women Studies from Belgrade.

Forum jugoslovenskih nevladinih organizacija

*Forum of Yugoslav
Non-Governmental Organizations*

Centar za demokratiju i Centar za razvoj neprofitnog sektora su 1998. započeli ovaj višegodišnji program u okviru kojeg su održane tri godišnje konferencije nevladinih organizacija, veliki broj seminara i specijalizovanih treninga, okruglih stolova i međunarodnih konferencija.

Forum je fleksibilna, funkcionalna mreža nevladinih organizacija u Srbiji i Crnoj Gori, mesto javne debate, okvir za razgovor i dogovor oko unapređenja neprofitnog sektora i razvoja nevladinih organizacija.

Misija Foruma je podrška razvoju civilnog društva i demokratije u Srbiji kroz programe i akcije koji unapređuju i razvijaju nevladine organizacije. Programima Foruma je obuhvaćeno više od 1000 nevladinih organizacija.

Ciljevi Foruma su

- **Razvoj nevladinih organizacija i podsticanje razvoja novih NVO**
- **Postizanje većeg medijske vidljivosti nevladinog sektora**
- **Uspostavljenje veza između neprofitnog, javnog i komercijalnog sektora**
- **Stvaranje svesti o zajedničkim interesima NVO**
- **Poboljšanje informisanosti međunarodne javnosti o delovanju NVO.**

Aktivnosti Foruma su bile podržane od Fonda za otvoreno društvo, USAID/OTI, UNDP i drugih.

In 1998 Center for Democracy and Center for the Development of Non-Profit Organizations started this program within which three annual conferences of non-governmental organizations were held, as well as a variety of seminars, training programs, round table discussions and international conferences.

The Forum has been a flexible and functional network of NGOs in Serbia and Montenegro, place for debating the status and strategies of NGO sector. Its mission was to develop civil society through programs which improve and develop NGOs.

Different activities of the Forum were attended by more than 1000 organizations.

Activities of the Forum were supported by the Fund for an Open Society, USAID/OTI, UNDP and others.

The First Forum was organized in June 1998 with aim to respond to the requirements of many newly established NGOs to achieve better understanding of legal regulations, discuss organizational problems and to establish cooperation and networking.

The Second Forum was organized in October 1999 in Subotica. It was focused on the results and improvements of NGOs sector in the previous year and it provided framework for discussion about the role of non-governmental organizations in the process of democratization of the society.

The Third Forum took place in May 2001 after the democratic changes had been effected. The new role of NGOs in the transition and reforms was in the focus of the participants. Establishment of partnership relations with government institutions on one side and preservation of independent status and critical approach at the other were issues of the utmost importance for NGOs. The Third Forum was open by the late Prime Minister Zoran Djindjic, and many other representatives of government were present at the conference.

Prvi Forum

Stalni porast broja NVO u zemlji, nametao je potrebu za boljim međusobnim poznavanjem, razmenom iskustva i uspostavljanjem saradnje. Bilo je neophodno razmotriti osnovne sistemske, statusne, pravne i organizacione probleme sa kojima se NVO suočavaju. Namera da se ovim putem skrene pažnja javnosti na rad nevladinog sektora nije organizatorima pošla od ruke jer je medijska scena bila više nego zatvorena za brojne demokratske i pro-evropske vrednosti koje je zastupao nevladin sektor u tom trenutku.

Prvi Forum je održan od 11. do 13. juna 1998. godine u Beogradu.

Organizatori su bili Fond Centar za demokratiju, Centar za razvoj neprofitnog sektora i Otvoreni univerzitet iz Subotice.

Na Forumu je učestvovalo oko 140 predstavnika NVO i veliki broj organizacija iz inostranstva.

37

38

Drugi Forum

Cilj Drugog Foruma bio je da se utvrde:

- rezultati razvoja NVO u periodu između dva Foruma,
- moguće aktivnosti usmerene na razvoj NVO sektora u sledećoj godini, posebno u pogledu procesa rekonstrukcije i demokratizacije jugoslovenskog društva,
- uloga i mogući doprinos NVO-a u Jugoslaviji u odnosu na Pakt o stabilnosti Jugoistočne Evrope i drugih regionalnih inicijativa
- infrastrukturne potrebe sektora za dalji razvoj.

Drugi Forum jugoslovenskih nevladinih organizacija održan je u Subotici, od 29-31. oktobra 1999. godine, u organizaciji Fonda Centar za demokratiju, Centra za razvoj neprofitnog sektora i Otvorenog univerziteta.

39

40

41

42

35

Treći Forum

43

Treći Forum imao je za cilj da odgovori na izazove sa kojima se suočava nevladin sektor u Jugoslaviji nakon demokratskih promena.

Nevladin sektor bio je u mnogome posvećen ostvarenju demokratskih promena u našoj zemlji, a tokom 2000. godine je kroz proizborne kampanje nevladinih organizacija u ogromnoj meri doprineo da se ostvari izborna pobjeda i mirnim putem smeni autoritarni režim. Ulažući velike napore u ostvarenje tog cilja, nevladin sektor se i sam razvio i postao značajan faktor

demokratizacije i reformi u našem društvu. Nakon političkih promena, nevladine organizacije deluju u sasvim drugačijem okruženju, a promenili su se i programski prioriteti i metodologija rada u sektoru. Delovanje nevladinih organizacija u periodu tranzicije zahteva često saradnju sa javnim (političkim) sektorom, ali i potrebu kritičnog odnosa prema vlasti.

Među samim nevladinim organizacijama uočena je potreba da se sa pozicija nevladinog sektora razmotri i novo međunarodno okruženje, odnosno da se razmotri na koji način nevladin sektor može doprineti stabilizaciji regiona, našem približavanju Evropi i evropskim institucijama.

Konkretni ciljevi Trećeg Forumu bili su:

- ocena postignutih rezultata razvoja NVO u periodu između Drugog i Trećeg Forumu,
- formulisanje nove strategije neprofitnog sektora u vremenu posle demokratskih promena i novih oblasti rada koje su omogućene demokratskim promenama, posebno imajući u vidu rekonstrukciju i demokratizaciju jugoslovenskog društva,
- definisanje modela budućih odnosa sa javnim sektorom,
- nastavak debate o novoj pravnoj regulativi i statusu NVO,
- identifikacija infrastrukturnih zahteva sektora u odnosu na potrebe budućeg razvoja,
- uspostavljanje strategije za regionalnu saradnju NVO.

44

45

46

47

Treći Forum jugoslovenskih nevladinih organizacija održan je u Beogradu, od 17. do 19. maja 2001. godine u organizaciji Fonda Centar za demokratiju i Centra za razvoj neprofitnog sektora.

Glavna poruka Trećeg Forumu bila je
POKRETNOST SADAŠNOST - KRETNOST SADA.

Govor Zorana Đinđića na otvaranju Trećeg Foruma

Excerpts from the opening speech of Zoran Djindjic, Prime Minister of Serbia

”Moj glavni razlog što sam došao danas ovde je da zahvalim svim ljudima koji su bili aktivni u nevladinim organizacijama za ogromne doprinose koje su, svako u svom domenu i svako na svojoj teritoriji, dali u onome što je postalo svetski poznato kao mirna demokratska revolucija u Srbiji. Mislim da zaista zaslužujete i svi vi i svi oni koji nisu ovde, a radili su na tom poslu, jedan veliki aplauz i jednu veliku zahvalnost.

Ja mislim da je nastup nevladinih organizacija i uopšte tog načina razmišljanja bio presudan u 2000. godini i reći ću vam zbog čega i mislim da iz analize te situacije možemo da izvučemo neke pouke za budućnost. Ja bih se usudio da vam dam neki savet šta mislim da u novoj strategiji treba da bude mesto nevladinih organizacija i koji treba da budu prioriteti nevladinih organizacija.

Mislim da nije toliko ključna bila mehanička prevaga da se jedan broj ljudi koji politički i nisu bili toliko aktivni uključio u politički život 2000. godine. To jeste bilo bitno, ali i ranije su se tu pojavljivali i studenti, eksperti i razni ljudi koji su sa stanovišta javnog morala ili građanskog morala kritikovali vlast. Taj model smo pokušavali mi još od 1992. godine da primenimo, znači širenje tog nekog opozicionog bloka nestranačkim intelektualcima, drugim ljudima, ali to nije uspevalo. Znači nije samo broj ljudi, novih, koji su se uključili u politički život bio presudan. Pitanje je šta je bilo presudno. Ja mislim - presudno je bilo uključivanje novih tema, tema koje su bile negde između onoga što se klasično smatra vlast i opozicija, tema svakodnevnog normalnog života....Kada se tema proširila, pre svega na pitanja ekonomije svakodnevnog života, na pitanja budućnosti dece, na pitanja prava koja nisu samo partijska i politička prava, mislim da je to otvorilo politički prostor za mnoge ljude koji su shvatili da se i o njima tu radi. ...U svim tim pitanjima je pronađena ta treća uporišna tačka - znači ni vlast ni opozicija, nego

pitanje kvaliteta života, prava ljudi i uopšte svakodnevnog života te neke normalne porodice u takvoj Srbiji koja kroz to vreme nastaje.

Mislim da je jako važno analizom tog novog kvaliteta utvrditi šta od toga može i na koji način da bude preneto u ovu drugu fazu, u kojoj će i vlast, ja se nadam iskreno, da izađe iz te dihotomije vlast - podanici, gde i vlast pokušava, i vlada pokušava da postavi demokratske institucije tako da one neće delovati samo jednosmerno, da vlast naređuje narodu, nego će biti dvosmerna ulica.

49

50

Pitanje je šta je tu uloga nevladinih organizacija, da li je vlada time što je inkorporirala i preuzela jedan veliki deo programa nevladinih organizacija zapravo uzurpirala temu nevladinih organizacija tako da sad nevladine organizacije ostaju bez posla. Naprosto, sve što građani traže od demokratskih institucija, od demokratske vlade, u principu ta vlada je spremna, ukoliko je to moguće, da učini. Postoji opasnost da sada neke nevladine organizacije odu u jedan ekstrem kritičizma i da kažu "nije važno kakva je vlast i da li je

učesće u društvenom životu i u toj fazi u kojoj vlast nije više tako crna da treba izlaziti na ulicu da se borimo protiv nje.

Mislim da je glavna stvar u tome da se pronadu modeli kontrole vlasti s ciljem podizanja njenog kvaliteta. Kada govorimo o tom zadatku, on je sličan kao i ovaj prošli, ali kada govorimo o tehnici i metodu njegovog sprovođenja, on se veoma razlikuje. Ranije je glavni zadatak bio u tome da se kaže - ova vlast se otuđila od naroda, ova vlast narod shvata kao podanike, ova vlast je državu pretvorila u svoj servis umesto da država bude servis naroda. To je bilo tačno i to jeste bila jedna borbena poruka koja je motivisala ljude. Međutim, promenom koncepcije vlasti ne mora da znači da je vlast ili država osposobljena da sada obavlja taj svoj posao onako kako ga definiše, da bude servis građana.

Aparat vlasti koji smo mi nasledili nije u stanju da bude servis građana. Posle šest stotina godina u kojima nikada nije bio servis građana trebaće jedan mukotrpan proces edukacije sistema javnih službi u svim delovima, ne samo policije, nego svih, šalterskih i svih drugih javnih službi da shvate da su oni servis građana. ...

I zato mislim da je glavni zadatak u dovođenju našeg društva do standarda jednog evropskog civilizovanog društva da se postave merila tom državnom servisu, što je istovremeno kontrola vlasti, što se odnosi i na pitanje korupcije, i na pitanje kvalifikovanosti da se obavlja neki posao, i na pitanje savesnosti u obavljanju nekoga posla, i na pitanje odgovornosti onih koji su zaduženi da taj posao organizuju i da ga sprovedu. Ako bi se u Srbiji u narednih nekoliko meseci uspostavila po vertikali jedna mreža kontrole od strane građana toga

52

ona dobra ili da li se trudi i ili se ne trudi, naše je da je kritikujemo, jer svaka vlast je ustvari sumnjiva". Mislim da to može da se prihvati kao stav, ali da to neće dati nevladinim organizacijama onaj prostor u društvu koji zaslužuju. Mislim da postoji jedna druga forma za aktivno učešće i aktivan pristup, koja nije mehaničko osporavanje, nego koja je zaista aktivno

51

šta radi država kroz svoje institucije, to bi jako pomoglo nama koji sa ove druge strane želimo da od države napravimo servis građana. Bez tog odgovora od strane građana mi smo upućeni samo na izveštaje od strane koza koje čuvaju kupus i izveštaji tih koza će biti uvek da je sve u redu. Svi načelnici okruga, svi službenici po ministarstvima, kojih ima u celoj Srbiji 40.000, će u izveštajima znači da napišu da je sve u redu, da su oni obavili svoje poslove, da su popili tri hektolitara kafe za tri dana, održali milion sastanaka i potrošili pet tona papira i da su svi koji su tražili nešto dobili to što su tražili. Ali, ako mi nemamo aktivan glas od onih koji su tražili a nisu dobili ili nisu dobili to što su tražili, onda mi ne možemo da unapređujemo taj sistem. ...

Građani moraju da se organizuju da bi na tom, prvo svom dnevnom nivou, da bi posle do nivoa vrha države, upristojili tu državnu administraciju. To je jedan ogroman posao, bez vaše podrške, ja sam siguran, ne može ni da bude obavljen. Ne nailazimo dovoljno na inicijativu samih građana, jer još uvek nisu dovoljno organizovani oko toga da definišu šta su to minimalni standardi usluga, da definišu šta su uopšte te usluge koje oni očekuju od opštinske, lokalne vlasti. Ja bih voleo da to bude jedan od prioriteta u vašem budućem delovanju i iskreno bih želeo da budete u tome onoliko uspešni koliko ste zajedno sa svima nama bili uspešni prošle godine u stvaranju pretpostavki da ovakav jedan sastanak o novoj strategiji održimo.

Hvala vam na pažnji.

(Govor je integralno objavljen u Izveštaju sa Trećeg Foruma, FCD, Beograd, 2001.)

The main reason that I am here today, is to thank all of those people who have been active in NGOs for the enormous contributions that they made, each in their domain and each in their territory, towards that which has become famous world-wide as the peaceful democratic revolution in Serbia. I truly think that all of you here, and all of the people who are not with us today, who have participated in that action, deserve a big round of applause and our large gratitude.

...

The question is what is the role of NGOs in this phase? Has the government taken over the NGOs' function by incorporating and taking over a large portion of the programs of NGOs, so that they will now remain without any work? Quite simply, the government is prepared, as far as possible, to fulfil everything that the citizens require from democratic institutions. There is a danger that some NGOs will now go to an extreme of criticism, and say: "It doesn't matter what the government is like, whether it is good or bad, whether it tries or does not try, our job is to criticise, because every government is suspicious in itself". I think that is an acceptable attitude, but that it will not provide NGOs the place in society they deserve. I think there is another form of active participation and an active approach, which is not simply a mechanical negation, but instead a truly active participation in this phase of the social life as well, in which the government is not so black that it is necessary to go out on the streets and fight against it.

The main functions and tasks of both NGOs and our complete society in the following several years as I see them, result from that which I have just said. I think that the main task is to establish models of controlling the government, with the goal of raising its quality. In respect of the task itself, it is similar to the former task of NGOs, but in respect of the ways and methods of implementing it, it is very different. Formerly, the main task was to say - this government has alienated itself from the people, this government treats the people as subjects, and this government has turned the state into its service, instead of a service for the people. That was correct, and that was admittedly a militant message that motivated people. However, the change of conception of the government does not mean that the government or the state has now been enabled to perform its job as it has defined it, to become a service for the citizens.

...

The citizens have to organize themselves first in order to improve this state administration, first at their day-to-day level, up to the level of the top of the state. This is an enormous job, and without your support, I am sure it cannot be done. We are working on it and trying to get it done, but we encounter obstacles every single day. We are not encountering sufficient initiative of the citizens themselves, because they have not yet organized themselves to come up with a definition of the minimum standard of service, and with a definition of what kind of services they expect from the municipal government, the local government, and the government in every other domain - for example, the issuance of licenses, or a hundred other things - those ones that citizens expect from the public services and when they are not satisfied with services they have received. I would like that to be one of the priorities in your future work, and I sincerely wish you to be as successful as you were with all of us together last year in the realization of the prerequisites for holding a meeting such as this one regarding new strategies.

Nevladine organizacije - Sektor budućnosti • 1998-2001.*Non-Governmental Organizations Sector with Perspective**Program to Support the Development of Yugoslav Non-Governmental Organizations, 1998-2001*

Nastao na osnovu Preporuka Prvog Forum, ovaj program je realizovan u periodu 1998-2001 kroz obrazovne programe, savetovališta za nevladine organizacije, program zastupanja i lobiranja za neprofitni sektor, medijske programe, zajedničke akcije nevladinih organizacija, izdavačke programe, izgradnju mreže nevladinih organizacija

53

54

55

Održano je više od 30 seminara, među kojima su posebnu pažnju izazvali seminari "Uspešni programi nevladinih organizacija", nekoliko okruglih stolova posvećenih pravnom statusu nevladinih organizacija. Kroz savetovališta je prošlo više od 600 nevladinih organizacija.

Program su zajednički vodili Fond Centar za demokratiju i Centar za razvoj neprofitnog sektora.

Following the Recommendations of the First Forum of Yugoslav Non-Governmental Organizations, the organizers of the Forum created this program in 1998 as a particular campaign for non-governmental organizations, conducted through various programs of support for NGOs.

The program included:

- Educational Programs
- NGO Consulting Service
- Programs of Advocacy and Lobbying for NGOs
- Media Programs
- Joint Actions of NGOs
- Publishing programs
- Documentary and Information NGO Center
- Organization of the Second Forum of Yugoslav NGOs

The objectives of the program were:

Education of the existing NGOs, improvement of the NGOs legal status, establishment of contacts between the public, private and non-profit sector, formation of new NGOs, and media promotion of the non-profit sector.

The project was led jointly by the CDF and the Center for the Development of the Non-Profit Sector.

Projektno savetovalište za nevladine organizacije • 1999-2003.*Project Counseling Service for Non-Governmental Organizations • 1999-2003*

Projektno savetovalište za nevladine organizacije počelo je sa radom 1999. godine pri Centra za demokratiju u Beogradu kao deo projekta Nevladine organizacije - sektor budućnosti: Program podrške razvoju nevladinim organizacijama u Jugoslaviji.

Cilj Savetovališta je da se prenošenjem znanja i iskustva i davanjem konkretnih saveta unapredi i razvije rad nedavno osnovanih i manje razvijenih nevladinih organizacija. U Savetovalištu rade stručnjaci, aktivisti i treneri za nevladine organizacije.

Servis savetovališta je besplatan za nevladine organizacije koje imaju potrebu za asistencijom u pisanju projekata, postizanju veće transparentnosti, veština prezentacije svog rada.

Savetovalište je namenjeno svim nevladinim organizacijama kojima je potrebna podrška i pomoć za izradu projekata (definisane ciljeve i aktivnosti projekata, pisanje projekata, fund-raising, evaluacija i izveštavanje).

The Counseling Service for NGOs opened in 1999 at the Center for Democracy Foundation as part of the project NGOs - Sector with Perspective. Later it became a separate activity.

The aim of the Counseling service was to spread knowledge and experience through providing of advice and consulting to newly registered NGOs. The services of the Counseling Service were free of charge for all NGOs which needed assistance in writing projects, approaching donors, achieving higher level of transparency and presentation skills.

Info centar kampanje NVO Izlaz 2000.

Information Center for NGO Campaign Izlaz 2000

Info Centar NVO za demokratske i fer izbore delovao je od 14. avgusta 2000. godine. U periodu proizvodnih kampanja koje su vodile NVO za demokratske i fer izbore "IZLAZ 2000", kroz dnevnu komunikaciju sa NVO koje učestvuju u kampanji, Info centar je:

- Prikupljao informacije od lokalnih NVO o konkretnim planovima proizvodnih akcija;
- Obaveštavao javnost o kampanjama koje se odvijaju na terenu i o problemima koji su se javljali u realizaciji aktivnosti;
- Sastavljao dnevni, nedeljni i mesečni plan aktivnosti;
- Pripremao bilten kampanja;
- Pomagao lokalnim NVO u dizajnu i pripremi za štampu slogana, plakata i ostalih proizvoda kampanje;
- Prikupljao dokumentaciju, formirao arhivu kampanja NVO i vodio press clipping;
- Koordinirao kampanje NVO sa Centralnim izbornim štabom Demokratske opozicije Srbije.

Information Center for Democratic and Free Elections was established in August 2000 when the pro-election campaigns run by NGOs started. Through regular daily communication with NGOs throughout the country, the Information Center

- collected information about NGO activities in the country
- issued press releases about NGO campaign
- prepared daily, weekly and monthly schedule of activities
- published bulletins about campaigns
- assisted local NGOs in designing and preparation of printed material
- coordinated activities with activities of the central electoral headquarter of the DOS

It consisted of four teams and was led by Center for Democracy Foundation, Civic Initiatives and Center for the Development of the Non-Profit Sector.

56

Rad Info Centra koordinirali su Fond centar za demokratiju, Centar za razvoj neprofitnog sektora i Građanske inicijative.

Info Centar se sastojao od 4 tima. Komunikaciju sa NVO na terenu i Odnose sa medijima radili su zajednički tim Fonda Centar za demokratiju i Centra za razvoj neprofitnog sektora pri Fondu Centar za demokratiju. Promociju kampanja radio je tim Građanskih inicijativa.

Po završetku kampanja NVO, Info Centar je objavio Izveštaj Izlaz 2000.

Pravni položaj izbeglica i proces integracije Međunarodni okrugli sto, februar 1997.

*Legal Status of Refugees and the Integration Process
International Round Table Discussion, February 1997*

57

Zamišljen kao logičan nastavak okruglog stola o integraciji izbeglica u Srbiji, neposredno prouzrokovan donošenjem i stupanjem na snagu novog Zakona o državljanstvu SRJ, ovaj međunarodni skup imao je za cilj da inicira regulisanje pravnog položaja izbeglica, njihovog državljanstva, izbegličkog statusa, imovinskih i radnih prava, kao i da se ponovo u našoj javnosti progovori o neophodnosti donošenja opšteg programa integracije.

Na Okruglom stolu su učestvovali predstavnici brojnih domaćih i stranih nevladinih i humanitarnih organizacija, predstavnici državnih organa SRJ i Republike Srbije, predstavnici Komesarijata za izbeglice Crne Gore, predstavnici međunarodnih organizacija, brojni stručnjaci i novinari.

Rezultat Okruglog stola je usvojeni Završni dokument "Preporuke za regulisanje pravnog položaja izbeglica u procesu integracije i repatrijacije" koji je upućen međunarodnim organizacijama, državnim organima, domaćim nevladinim organizacijama i medijima.

Okrugli sto je organizovan u saradnji sa Humanitarno-izdavačko-informativnim centrom "Odgovor".

This Round Table was a follow-up to the Round Table on refugee integration in Serbia. The immediate cause for the Second Round Table was the new Law on Yugoslav Citizenship.

This international gathering was organized in order to raise the following issues: the refugees' legal status and their citizenship, the ownership right and the right to work, as well as to remind the public about the necessity of formulating a general integration program.

The results of the Round Table were formulated in the Final Document "Recommendations for Regulating the Legal Status of Refugees in the Process of Integration and Repatriation" which was sent to international organizations, state institutions, local non-governmental organizations and media.

58

59

In June 1996, the CDF presented to the public the Initial program for refugee integration in Serbia, based on the conclusions from the Round Table discussion "The refugees: what to do with us?". This program contained necessary guidelines for the creation of a state integration program and suggested solutions to some of the acute problems of the refugee population in Serbia.

Inicijalni program integracije izbeglica u Srbiji

CDF Created an Initial Program for Refugee Integration in Serbia

Juna 1996, FCD je javnosti predstavio Inicijalni program integracije izbeglica u Srbiji, zasnovan na rezultatima Okruglog stola "Izbeglice i šta sa nama". Ovim programom date su neophodne smernice za izradu državnog integracionog programa i predložena rešenja za pojedine goruće probleme izbegličke populacije u Srbiji.

"Predstavljanje ovog programa istovremeno treba shvatiti i kao pritisak na državu da sačini adekvatan program za izbeglice i to polazeći od realistične procene da će veliki broj njih ostati u Srbiji", rekla je Marina Blagojević, jedan od autora Inicijalnog programa.

Izbeglice i šta sa nama - Mogućnosti i perspektive integracije izbeglica u Srbiji, Okrugli sto, april 1996.

Possibilities and Perspectives for Refugees Integration in Serbia • Round Table, April 1996

Ne pokušavajući da negira važnost stvaranja uslova za dobrovoljni povratak izbeglica, Fond Centar za demokratiju je, polazeći od realne slike izbeglištva u Srbiji i neuspešnom i dugom procesu repatrijacije, organizovao okrugli sto u nameri da podstakne javnu raspravu o mogućnostima integracije i da, zajedno sa drugim institucijama a, pre svega, Vladom Srbije, doprinese stvaranju programa za integraciju izbeglica.

Rasprava na okruglom stolu obuhvatila je niz aspekata integracije i mogućih programa u svakoj od tih oblasti: pravnoj, ekonomskoj, socijalnoj, psihološkoj, urbanističkoj, medijskoj. Oko 60 stručnjaka iz svih pomenutih oblasti saglasili su se da je neophodno doneti sveobuhvatni program integracije izbeglica u SR Jugoslaviji, imajući u vidu da je već u tom trenutku bilo jasno da će se najveći broj izbeglica odlučiti za ostanak u Srbiji i Crnoj Gori.

60

Without trying to deny the importance of creating conditions for refugees' voluntary return to their places of origin, Center for Democracy Foundation organized this Round Table discussion in order to initiate public debate on possibilities for their integration, taking into consideration the real refugee situation in Serbia and the likelihood of a long repatriation process. Center for Democracy Foundation wanted to contribute to creation of refugees integration programs, joining efforts with other institutions, with the Serbian Government in particular.

The Round Table discussion encompassed a series of aspects of integration and possible programs relating to them: economic, social, psychological, urban, media aspects, etc. Approximately 60 experts from the above cited scientific areas agreed that it was necessary to define a comprehensive refugee integration program in the FR of Yugoslavia, bearing in mind the fact, according to the data at hand, the majority of refugees will opt to stay in Yugoslavia.

Demokratski procesi i etnički odnosi Međunarodni okrugli sto, Beograd, juni 1995.

Democratic Processes and Ethnic Relations

International Round Table Discussion, Belgrade, June 1995

Međunarodni okrugli sto je, posle više godina od početka raspada bivše Jugoslavije, bio prvi ovakav susret i prilika za otvoren razgovor o aktuelnom stanju međunacionalnih odnosa u SR Jugoslaviji. U otvorenom dijalogu našli su se predstavnici parlamentarnih političkih stranaka iz vlasti i opozicije, predstavnici političkih partija nacionalnih manjina, nezavisni intelektualci, eksperti i predstavnici međunarodnih organizacija OUN, OEBS, Evropskog parlamenta, Saveta Evrope. Iako u postavljenom međunarodnom okviru, poseban značaj ovog skupa je što su se, posle više godina, u javnosti sreli i razgovarali predstavnici kosovskih Albanaca i vladajućih i opozicionih partija u Srbiji.

Raspravljalo se o mogućnostima za zaustavljanje rata, uticaju rata na demokratske procese i etničke odnose, institucionalizaciji političkog pluralizma, položaju i zaštiti manjina, srpsko-albanskim odnosima na Kosovu, kao i mogućem uticaju međunarodne zajednice na rešavanje tih pitanja.

Okrugli sto su organizovali Project on Ethnic Relations (Princeton, SAD), tadašnji Soros Fond Jugoslavija, International Network Europe and the Balkans (Bologna, Italija) i Fond Centar za demokratiju kao izvršni organizator.

Najznačajniji delovi rasprave objavljeni su u časopisu "Dijalog", br. 2, Beograd 1996.

61

62

63

The International Round Table was the first opportunity in several years for the representatives of different ethnic groups, political parties and international organizations involved in interethnic issues to meet and discuss openly. The debate was held about the possibilities for stopping the war, the impact the war had on democratic processes and ethnic relations, the institutionalization of political pluralism, the position and the protection of minorities' rights, the Serbian-Albanian relations in Kosovo, as well as the possible influence that the international community might exercise in order to help solving these problems. Particularly important was the fact that leaders from Serbia and from Kosovo, both from ruling and opposition parties, met and took part in the conference.

This Round Table discussion was organized by the Project on Ethnic Relations (Princeton, USA), Soros Foundation Yugoslavia, International Network Europe and the Balkans (Bologna, Italy) while the Center for Democracy Foundation was the executive organizer.

FCD u odbrani pojedinačnih prava:

Krivični slučaj generala Vlade Trifunovića • maj 1995.

*Criminal Case Against the Accused General Vlada Trifunović
Debate, May 1995*

Sudbina Generala Vlade Trifunovića provocirala je mnoge pojedince i organizacije da ustanu u njegovu odbranu i da našoj javnosti prikažu istinu o ovom slučaju, drugačiju od one koju je prezentirao režim.

Rasprava o krivičnom slučaju generala Vlade Trifunovića i drugih oficira Varaždinskog korpusa, održana u maju 1995. godine, otpočela je ilustracijom krivičnog postupka vođenog pred Vojnim sudom u Beogradu koji je u javnosti doživljen kao jedan od brojnih montiranih procesa u vojnom pravosuđu. Uvodničari - Vladan Vasiljević, Momčilo Grubač i Slobodan Vučković izneli su glavne navode optužnice, presuda i odbrane oficira optuženih za izvršenje krivičnog dela podrivanja vojne i odbrambene moći države. Učesnici, među kojima advokati, profesori pravnih fakulteta i sudije, saglasili su se da se radi o političkom suđenju kojim se želeo postići određeni politički cilj, te da se radi o drastičnoj povredi načela zakonitosti. Posebna pažnja u raspravi posvećena je vojnom pravosuđu uopšte i pravilima postupka pred vojnim sudovima, pri čemu je ukazano na potrebu reforme pravosuđa u kome bi vojni sudovi bili sastavni deo jednog pravosudnog sistema.

Godinu dana nakon održane rasprave, general Vlada Trifunović je pomilovan i pušten na slobodu.

Posebna brošura o ovom krivičnom slučaju i raspravi objavljena je juna 1995. u izdanju FCD.

The debate on the criminal case against general Vlada Trifunović and other officers from the Varaždin army corps, held in May 1995, was initiated by illustrating the legal procedure held before the Military Court in Belgrade, which was received in public as one in the series of framed trials held within the military judicial system. The keynote speakers Vladan Vasiljević, Momčilo Grubač, and Slobodan Vučković presented an argued and critical discussion regarding the principal arguments of the prosecution, the verdict, and the arguments of the defense supplied by the officers accused of criminal actions against the military and the defense of the state. Lawyers, law schools professors, and judges who participated in the debate, all agreed that this was a political trial which aimed at achieving a political goal, and consequently, that the trial was in clear violation of the legality principle. Special attention in the discussion was paid to the analysis of the military judicial system in general, as well as to the legal procedures in military courts, and it was pointed out that the judicial system needs to be reformed in a way which would ensure that the military and the civil courts all form parts of a single judicial system.

Lokalna vlast i mala i srednja preduzeća Januar 1999.

Local Government and Small and Medium Enterprises Seminar, Subotica, January 1999

U saradnji sa International Democratic Initiative i Alfred Mozer Fondacijom iz Holandije, FCD je organizovao trening za funkcionere lokalne vlasti o mehanizmima i procesu razvoja malih i srednjih preduzeća u lokalnoj zajednici. Cilj treninga je bio da se promoviše ideja malih i srednjih preduzeća kao promotera ekonomskog razvoja u lokalnoj zajednici i značajnog faktora u ekonomskoj tranziciji. Trening je održan u Subotici u januaru 1999. godine.

In cooperation with International Democratic Initiative and Alfred Mozer Stichting from the Netherlands, CDF organized a training for local government officials about the mechanisms for the development of efficient SMEs. The principal objective of the training was promotion of the importance that local governing and the participating organizations - SME particularly - have in regard to the process of economic development, democratic transition and building of civil society.

Razvoj malih i srednjih preduzeća u Jugoslaviji Oktobar 1997.

Development of Small and Medium Enterprises in Yugoslavia • October 1997

Dvodnevna rasprava organizovana je u saradnji sa britanskim Know How Fondom. Najveća pažnja posvećena je perspektivi razvoja malih i srednjih preduzeća kao zastupnika tržišne ekonomije u našoj zemlji. Razmatrane su glavne prepreke njihovom razvoju i definisane su mere ekonomske politike koje bi unapredile razvoj malih i srednjih preduzeća. Tokom rasprave otvorena su i pitanja restrukturiranja lokalne ekonomije, zapošljavanje i obnova srednje klase kao nosioca demokratskog razvoja, uravnotežena redistribucija društvenog bogatstva i dr.

A two-day discussion has been organized in cooperation with the British Know-How Fund. In the main focus was the expansion of authentic SMEs in FR Yugoslavia as the proponents of free-market economy.

The papers presented by the British experts Milford Bateman, Will Bartlett and David Smallbone as well as the prominent domestic economists from various institutions have elucidated the most important economic, social and political issues such as restructuring and rehabilitation of the local economy, employment and rebirth of the missing middle class, harmonized redistribution of social wealth, moderation of political strife, enhancement of the democratic values, etc.

Aktuelni pristupi privatizaciji u Jugoslaviji Novi Sad, februar 1996.

Current Approaches to Privatization in Yugoslavia Novi Sad, February 1996

FCD je u Novom Sadu organizovao javnu raspravu o nekoliko modela privatizacije koji su do trenutka održavanja savetovanja predstavljeni našoj javnosti.

U javnoj raspravi učestvovali su autori nekoliko objavljenih modela privatizacije, ekonomski eksperti, predstavnici političkih stranaka, privrednici i novinari.

The CDF organized in Novi Sad a public debate on several models of privatization which were presented to the public. The authors of various privatization models participated in the debate, along with economic experts, political parties representatives, businessmen and journalists.

Šta posle sankcija?

Povratak Jugoslavije u evropske integracione tokove i na tržište Evropske Unije Beograd, novembar 1995.

*What is to Be Done After the Sanctions?
Round Table Discussion, November 1995*

67

Only a day after the UN Security Council voted on the Resolution 1022 which suspended the sanctions against the FR of Yugoslavia, a Round Table discussion was organized at the CDF in which Yugoslav economists, journalists and representatives of foreign Embassies took part. The goal of this Round Table discussion was to open perspectives for realistic estimate of the objective circumstances and demands that Yugoslavia will face after the lifting of the sanctions and to point out the measures which are required for its reintegration into the international community. A general consensus was reached during the discussion regarding the following necessary steps: Liberalization of the economic system and changes in the economic policy; Structural reform of the economic system (privatization, transformation of the ownership system); Fortification of private enterprise; Reform of the legislature related to the economic flows (foreign investments, banking system).

Samo jedan dan nakon što je Savet bezbednosti usvojio Rezoluciju 1022 kojom je u celini suspendovao sankcije prema SRJ, u Fondu Centar za demokratiju održan je okrugli sto na kojem su učestvovali jugoslovenski ekonomski stručnjaci, novinari i predstavnici inostranih ambasada. Cilj okruglog stola bio je da se podstakne realistično sagledavanje objektivnih okolnosti i zahteva s kojima će Jugoslavija biti suočena nakon ukidanja sankcija i ukaže na mere koje treba preduzeti radi njene reintegracije u međunarodnu zajednicu. U raspravi je postignuta opšta saglasnost oko sledećih nužnih poteza:

- liberalizacija privrednog sistema i promena ekonomske politike
- strukturna reforma privrednog sistema (privatizacija, transformacija svojinskog sistema)
- jačanje sektora privatnog preduzetništva
- reforma pravne regulative privrednih tokova (strana ulaganja, bankarski sistem)

68

69

Revalorizacija privatizovanih preduzeća Beograd, novembar 1994.

*Revalorization of Privatized Firms
Public Panel Discussion, November 1994*

Uz učešće ekonomista, pravnika, direktora društvenih i privatnih firmi, FCD je realizovao, kao svoj prvi projekat, javnu tribinu povodom donošenja Zakona o revalorizaciji vrednosti društvenog kapitala koji je u tom trenutku izazvao brojne rasprave, kako među stručnjacima, tako i u privrednim krugovima jer je svojom retroaktivnom primenom u sferi privatizacije, u mnogome ugrozio princip pravne i imovinske sigurnosti.

Cilj rasprave bio je da se pokrenu i druge značajne teme - o opredeljenju za privatizaciju, modelima privatizacije i mogućoj brzini njenog sprovođenja.

The CDF organized, as one of its initial project, a public panel discussion on the Law on Revalorization of State Capital. This Law caused a lot of controversy among experts at that time since it was to be implemented retroactively thus endangering the principle of legal and property security. One of the goals of this discussion was also to raise other important topics, such as privatization option, privatization models and possible rates of implementation of the privatization process.

Časopis "Dijalog"

Magazine Dialogue

Krajem novembra 1995. godine, Fond Centar za demokratiju promovisao je pilot broj svog tromesečnika. Iz štampe je izašlo ukupno 5 brojeva časopisa. Nažalost, zbog finansijskih razloga rad na časopisu "Dijalog" je prekinut u nadi da će biti obnovljen kad se za to steknu uslovi.

Namera izdavača i ljudi okupljenih oko časopisa je da doprinesu ostvarivanju tolerantnog i argumentovanog načina razgovora i prezentiranja stavova o strateškim pitanjima o razvoju našeg društva.

At the end of November 1995, Center for Democracy Foundation presented a pilot issue of its first quarterly Dialogue. A total of five issues have been published. Unfortunately, due to financial reasons, Dialogue has not been printed since 1997, but in CDF hope that the work on this quarterly will be restarted once the conditions are met.

"Svetska enciklopedija mira"

World Encyclopedia of Peace

Razorne posledice rata na tlu bivše Jugoslavije obezvređile su ideal mira kao najvišeg zahteva čovečanstva, i u prvi plan istakle drugačije, miru suprotne sisteme vrednosti. Podstaknut svakodnevnim ratnim događajima, FCD je pokrenuo izdavački projekat objavljivanja "Svetske enciklopedije mira", kapitalnog dela koje je objavio Oxford Press iz Velike Britanije 1986 godine.

Osnovni cilj projekta je da, na svim nivoima društva, podstakne interesovanje i doprinese razumevanju pojmova mira, tolerancije i uzajamnog poštovanja između ljudi i naroda. "Svetska Enciklopedija mira" je, pre svega, značajan doprinos političkom i istorijskom naučnom istraživanju, kao i razvoju političke kulture u našoj zemlji. Osim toga, ona je od neprocenjive koristi đacima, studentima, kao i raznim političkim grupama i

udruženjima, nevladinim organizacijama i pojedincima uključenim u procese obrazovanja u oblasti socioloških, istorijskih i političkih nauka.

Predstavljanjem ovog dela najširoj čitalačkoj publici, FCD je želeo da podstakne interesovanje,

istraživanje i razumevanje osnovnih pojmova i procesa demokratskog društva.

Ovo delo je publikovano kao zajednički projekat FCD-a, i izdavačkih kuća Gutenbergove galaksije, a u izdavanju drugog toma učestvovao je i Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

CDF has prepared and published the two volumes of World Encyclopedia of Peace in Serbian language. This publication had been originally published by Pergamon Press, Oxford in 1986 following the direct recommendation by the UN Secretary General Mr. Peres de Quellar.

The aim of this project was to initiate and promote interest and understanding of the notions of peace, tolerance and respect among people and nations. The Encyclopedia is a significant contribution to political and historical research in Serbia as well as for the development of democratic political culture.

Tribine, predavanja, promocije

Panel Discussions, Lectures, Presentations

Pored složenih i dugoročnih projekata, Fond Centar za demokratiju je ubrzo po svom osnivanju ustanovio redovne tribine Centra koje su zamišljene kao prilika da se u prisustvu stručnjaka i građana odgovori na pitanja i izazove koje postavlja svakodnevna društvena i politička praksa.

Redovne tribine se odvijaju u formi razgovora, predavanja i promocija.

- "Ponovno razmatranje demokratije u svetlu jugoslovenskog i istočnoevropskog iskustva", predavanje Prof. William L. Mc Bride - 15. maj 1995.
- "Spoljna politika u informativnoj eri i moj pogled na jugoslovensku krizu", predavanje Dr. Walter Roberts - 27.6.1995.
- "Uloga nevladinih organizacija u stvaranju civilnog društva", predavanje prof. dr Dejana Janče - 25. januar 1996.
- "Obnova i razvoj Bosne i Hercegovine", predavanje dr Rajka Tomaša, dr Mladena Ivanića i mr Damira Miljevića, iz Banjaluke - 4. april 1996.
- Istraživanje javnog protesta 96/97 (Promocija studije "Ajmo, ajde, svi u šetnju") - 13. februar 1997.
- Studentski protest 68-91/92-96/97 - uporedna analiza - 27. februar 1997.
- Autonomija univerziteta kao civilizacijska tekovina - 19. mart 1997.
- Žensko iskustvo rata - Razgovor o knjigama "Žene, nasilje i rat" i "Žene Krajine, rat, egzodus i izbeglištvo" - 16. april 1997.
- Zloupotrebe slobode štampe - 28. maj 1997.

Besides its long-term projects, Center for Democracy Foundation also initiated panel discussions right after it was founded. These regular panel discussions were designed to give an opportunity to answer questions and challenges presented to us by the day-to-day social and political practice in the presence of experts and citizens.

Finansiranje *Financing*

FCD se finansira na projektnoj osnovi.
The CDF has been funded on project basis.

Donatori koji su tokom deset godina
podržavali programe Fonda Centar za demokratiju:
*The donors who have been financially supported
its work in the period 1994-2004 are:*

Evropska Unija (Evropska komisija)
European Union (European Commission)

Fond za otvoreno društvo
Fund for an Open Society

Kanadska agencija za međunarodni razvoj CIDA
Canadian International Development Agency CIDA

The Olof Palme International Center
The Olof Palme Center International

Freedom House
Freedom House

UNDP
UNDP

USAID/OTI
USAID/OTI

National Endowment for Democracy
National Endowment for Democracy

Democracy Commission/Ambasada SAD u Beogradu
Democracy Commission/Embassy of the USA in Belgrade

Friedrich Ebert Fondacija
Friedrich Ebert Stiftung

Konrad Adenauer Fondacija
Konrad Adenauer Stiftung

Ministarstvo inostranih poslova Francuske
Ministry of Foreign Affairs - France

Ambasada Holandije u Beogradu
The Netherland Embassy in Belgrade

Ambasada Kanade u Beogradu
Canadian Embassy in Belgrade

UNESCO
UNESCO

Savet Evrope
Council of Europe

Know How Fond
Know How Fund

OSNIVAČI *Founders*

Dragoljub Mićunović
Vida Ognjenović
Desimir Tošić
Svetlana Knjazez-Adamović
Ivana Stefanović
Sima Ćirković
Momčilo Grubač
Slobodan Vučković
Ksenija Petovar
Vlastimir Matejić
Sreten Vujović
Ivan Štajnberger
Dejan Janča
Nataša Vučković
Milan Podunavac
Miroslav Radojković
Leila Ruždić
Borka Božović
Milan Vukomanović
Marija Miloradov
Sulejman Hrnjica
Božidar Đelić
Marin Krešić
Dragan Domazet
Natalija Mićunović
Ljuba Tadić
Bora Kuzmanović
Velimir Simonović
Pavle Popović
Ana Pešikan
Stevan Lilić
Olivera Miškovski
Stefan Lukačević
Marina Blagojević
Gabrijela Kragujević
Aleksandar Anđelković
Radoslav Nektarijević
Mirko Ivković
Milena Jauković
Gavrilko Petković
Borivoje Mijatović
Jovo Vukelić
Andrej Popović
Aleksandar Ražnatović
Dušan Jovanović
Jovan Simeonović Čokić Morar
Fedora Rajić
Mile Bavrić
Radoslava Ikonov
Miša Radivojević
Vlastimir Stojanović
Bogoljub Kochovic
Stevan Pavlowitch
Mahmut Memić
Vojislava Rouso
Dragoljub Đorđević
Vladimir Ilić
Gordana Jovanović

UPRAVNI ODBOR *Management Board*

Dragoljub Mićunović
Predsednik
President

Vida Ognjenović
Potpredsednik
Vice President

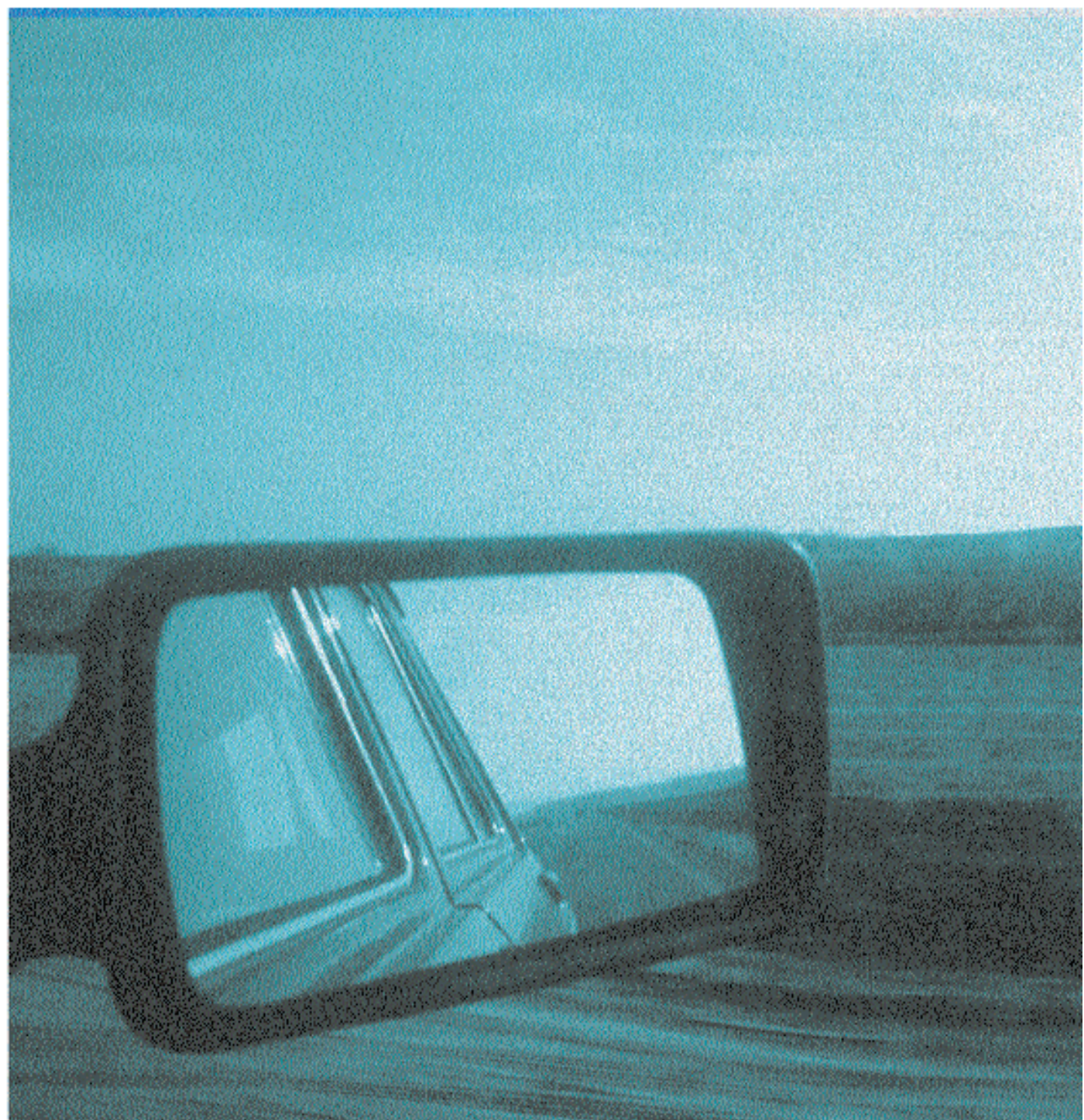
Sreten Vujović
Potpredsednik
Vice President

Nataša Vučković
Generalni sekretar
Secretary General

Ksenija Petovar
Sulejman Hrnjica
Slobodan Vučković
Vlastimir Matejić
Gabrijela Kragujević
Stefan Lukačević
Mahmut Memić

SEKRETARIJAT *Staff*

Nataša Vučković
Svetlana Vukomanović
Jelena Gošić
Sandra Nahtigal
Đorđe Vuksanović
Žanka Panić

Za budućnost
For the Future

- 1) Seminar o zaštiti ljudskih prava pred sudovima Srbije i Crne Gore, septembar 2003.
- 2) Sudija Michèle Rivet, Adv. Slobodan Vučković i prof. dr. Vojin Dimitrijević na seminaru o zaštiti ljudskih prava pred sudovima Srbije i Crne Gore, septembar 2003.
- 3) Seminar o efikasnosti suda, Okružni sud i Opštinski sud u Zrenjaninu, 2003.
- 4) Sudija Jelica Bojanić Kerkez na Regionalnoj konferenciji sudija "Moderno pravosuđe - potrebe, rezultati i perspektive", jun 2004.
- 5) Nataša Vučković, direktor programa FCD i sudija Michèle Rivet
- 6) Maja Dželatović, Randall Richmond, Michèle Rivet na Konferenciji za štampu u Fondu Centar za demokratiju
- 7) Gordana Mihajlović, predsednik Drugog opštinskog suda u Beogradu na Seminaru o efikasnosti suda, 2003.
- 8) Seminar za sudije u Okružnom sudu u Zrenjaninu, 2003.

- 9) Emil Konstantinesku, Dragoljub Mićunović, Željo Želev, Zoran Živković, Sulejman Demirel i Kiro Gligorov na otvaranju konferencije Regionalna saradnja u borbi protiv organizovanog kriminala

- 10) Konferencija u Segedinu: Zoran Marković (CRNPS), Nataša Vučković (FCD), James Denton (Freedom House), Pavol Demeš (Slovačka)
- 11) Konferencija Strategija za demokratsku Srbiju u Segedinu

- 12) Dragoljub Mićunović, Žarko Paunović i Miljenko Dereta
- Čedomir Radojković, Predrag Marković, Mijat Damjanović,
- 13) Dragoljub Mićunović i Žarko Paunović na jednom od sastanaka nevladinih organizacija i političkih stranaka, april 2000.
- 14) Vukašin Pavlović, Dragor Hiber, Dragoljub Mićunović i Branislav Čanak na okruglom stolu nevladinih organizacija i sindikata, mart 2000.

- 15) Sa međunarodnog okruglog stola "Crkva, država i civilno društvo" (hotel Metropol, Beograd, jun 1998.)
- 16) Ana Pešikan i Radovan Bigović na konferenciji "Crkva, država i civilno društvo"

- 17) Novinari, predstavnici nevladinih organizacija, stručnjaci za medije okupljeni na konferenciji
- 18) Prof. dr Momčilo Grubač na otvaranju rasprave Kriza pravnog autoriteta i perspektive pravne države, 1996.

- 19) Prof. dr Sreten Vujović govori o urbanoj kulturi u našem društvu na raspravi Kultura kao samoodbrana društva i ličnosti
- 20) Akademik Sima Ćirković govori u plenumu na raspravi Kultura kao samoodbrana društva i ličnosti

- 21) Politeia: Polaznici na vežbi Usklađivanje pojedinačnog i opšteg interesa
- 22) Polaznici jednog od kurseva Škole za civilno društvo Politeia sa predavačima i moderatorima
- 23) Politeia: Vežba Lokalna vlast u konfliktu sa građanima - pregovaranje
- 24) Politeia: Studenti predstavljaju svoje projekte
- 25) Politeia: dr Ksenija Petovar na predavanju
- 26) Politeia: Prezentacija projekata kao kreativni čin

- 27) Perikles: Polaznici, moderatori i članovi FCD tima
- 28) Perikles: Vežbom do timskog rada
- 29) Perikles: Boris Begović predaje polaznicima na temu Ekonomska tranzicija
- 30) Perikles: Dobra atmosfera je sastavni deo Škole
- 31) Perikles: Priprema prezentacije

- 32) Parlamentarna praksa: Studenti u Skupštini Srbije i Crne Gore
- 33) Parlamentarna praksa: Praćenje skupštinske sednice
- 34) Parlamentarna praksa: Studenti u razgovoru sa Dragoljubom Mićunovićem, tada predsednikom Skupštine Srbije i Crne Gore
- 35) Parlamentarna praksa: Studenti u Skupštini Republike Srbije sa poslanicima Gordanom Comić (DS) i Ksenijom Milivojević (G17)

- 36) Žensko pitanje - od NVO scene do politike: Gordana Duhaček (Centar za ženske studije) i Leila Ruždić (Ženska politička mreža) na seminaru, avgust 2000.

- 37) Prvi Forum NVO:
Jelena Šantić i Biljana Kovačević Vučo
- 38) Prvi Forum NVO: dr Dejan Janča, Žarko Paunović
(CRNPS), Biljana Kovačević Vučo, Dejan Šahović
- 39) Drugi Forum NVO, 1999.
- 40) Drugi Forum NVO, 1999.
- 41) Drugi Forum NVO, 1999 - Uvodničari na
plenarnoj sesiji: Mirko Bajić, Nataša Vučković,
Žarko Paunović, Marija Kolin i drugi
- 42) Otvaranje izložbe NVO na Drugom Forumu: Sonja Liht
(Fond za Otvoreno društvo), Boško Kovačević i Dušan
Torbica (Otvoreni Univerzitet), Nataša Vučković (FCD)

- 43) Dragoljub Mićunović na Trećem Forumu
jugoslovenskih NVO, maj 2001.
- 44) Plenarna sesija Trećeg Foruma NVO, maj 2001.

Plenarna sesija Trećeg Foruma NVO, maj 2001: Hans Peter
Furer (Savet Evrope), Tinde Kovač Cerović (Ministarstvo
prosvete i sporta), Milan Nikolić (Centar za proučavanje
alternativa), Ljiljana Lučić (Ministarstvo za socijalna pitanja)
- 45) Učesnici Trećeg Foruma na radionici o
zastupanju i lobiranju
- 46) Goran Svilanović, ministar spoljnih poslova SRJ,
obraća se učesnicima Trećeg Foruma

- 48) Otvaranje Trećeg Foruma jugoslovenskih NVO: Sonja Liht
(Fond za otvoreno društvo), predsednik Vlade Srbije Zoran
Đinđić, Žarko Paunović (CRNPS), Nataša Vučković (FCD)
i Francis O'Donnell (UNDP)

- 49) Dragoljub Mićunović, Dragan Milovanović, Goran Pitić
- 50) Tinde Kovač Cerović, Milan Nikolić, Ljiljana Lučić,
Miroslav Brkić, Aleksandar Popov
- 51) Velimir Čurguz Kazimir, Sonja Liht, Sanja Nikolin,
Miljenko Dereta, Branko Komatina
- 52) Zoran Đinđić, premijer Srbije, obraća se predstavnicima
nevladinih organizacija na Trećem Forumu

- 53) Seminar "Uspešni programi NVO": Sanja Nikolin
- 54) Seminar "Uspešni programi NVO" u Kraljevu:
Nataša Vučković
- 55) Seminar "Uspešni programi NVO", Bečej:
Nemanja Krajčinović

- 56) Žarko Paunović, Nataša Vučković i Miljenko Dereta na
jednom od Koordinacionih sastanaka nevladinih
organizacija pred početak proizvodnih kampanja
Izlaz 2000.

- 57) Pravni položaj izbeglica i proces integracije,
Beograd, 1997.
- 58) Izbeglice, Kruševac 1999.
Foto: Ana Adamović
- 59) Izbeglice, Kraljevo 1999.
Foto: Ana Adamović
- 60) Izbeglice, Kraljevo 1999.
Foto: Ana Adamović

- 61) Međunarodna konferencija "Demokratski procesi i etnički
odnosi" - pokušaj dijaloga: Ambasador Harry Barnes,
Laszlo Vogel, prof. dr Tibor Varadi, Slobodan Vučković,
Veton Surroi i prof. dr Fehmi Agani
- 62) Međunarodni okrugli sto: Demokratski procesi i etnički
odnosi, Beograd, 1995 - Dr. Allan H. Kassof i Livia Plaks
(Project on Ethnic Relations), Geehr Ahrens (OEBS),
prof. dr Dragoljub Mićunović (FCD)
- 63) Albansko selo u blizini Peći,
Foto: Ana Adamović

- 64) Svetlana Knjaze Adamović, Rajko Danilović i
Milan Stanić
- 65) Ivan Janković, Branislav Tapušević, Đorđe Đuričić i
Miliwoje Despot
- 66) Desimir Tošić na raspravi o generalu V. Trifunoviću, 1995.

- 67) Dragoslav Avramović i Dragoljub Mićunović na raspravi
"Šta posle sankcija?"
- 68) Danijel Cvijetičanin, Ambasador Schrombgens,
Milan Kovačević i Ljubomir Madžar
- 69) Novak Pribićević i Radoje Price

- 70) Promocija Dijaloga u Ateljeu 212, 1995.
- 71) Tamara Vučković, Ljuba Tadić, Slavoljub Đukić
na promociji Dijaloga, 1995.